Yazı işleri :
E. U. Rs.
Harb Tarihi Dairesi

Harb Tarihi Vesikaları DERGİSİ

Üç ayda bir çıkarılır
(Mart, Haziran, Eylûl, Aralık)
Ayları

Basım işleri :
E. U. Basımevi
ANKARA

Yıl : 2 | Aralık - 1953 | Sayı : 6

Tarih yazmak, yapmak kadar mühimdir. Yazan, yapana sadık kalmazsa; değişmiyen hakikat insanlığı şaşırtacak bir mahiyet alır.

ATATÜRK

İÇİNDEKİLER :

1 — Vecizeler
2 — Tarihî vesikalar ve açıklamalar

168 sayılı Ordu Dergisine ektir

E. U. Basımevi
ANKARA
1953

Vecizeler

Bir millet; mevcudiyet ve istiklâlini temin için kabili tasavvur olan teşebbüsat ve fedakârlığı yaptıktan sonra muvaffak olur; ya muvaffak olamazsa demek, o milletin ölmüş olduğuna hükmetmek demektir. Binaenaleyh millet, berhayat kaldıkça ve teşebbüsatı fedakâranesine devam eyledikçe ademi muvaffakıyet mevzuubahs olamaz.

ATATÜRK

Kendimizi, cihanın hâkimi zannetmek gafleti, artık devam etmemelidir. Hakiki mevkiimizi dünyanın vaziyetini tanımamakdaki gafletle, gafillere uymakla milletimizi sürüklediğimiz felâketler yetişir.

ATATÜRK

Benim için en büyük noktai sıyanet ve membaı şefaat milletimin sînesidir.

ATATÜRK

Eğer şunun bunun teveccühünden kuvvet almağa tenezzül ederseniz, halinizi bilmem fakat, âtiniz çürük olur.

ATATÜRK

Orduda ittihadın ve ahengin bozulmasına, şevkı vazıfenin tenakusuna hâdim olanlar, dâhi de olsalar, muzır birer şahsiyettirler.

ATATÜRK

Tarih; kendine tevfikı hareket etmiyenleri affetmez.

ATATÜRK

TARİHÎ VESİKALAR

111 No. lı vesikanın açıklaması

Posta ve Telgraf Müdiriyeti Umumiyesi tarafından Reddi İlhak ve Müdafaai Hukuk Cemiyetlerinin (Atatürk'ün Büyük Nutuklarının 14 ncü sayfasında bahis buyurdukları 28.Mayıs.335 (1919) tamimleri) telgraf merkezlerine verecekleri protesto telgraflarının çekilmemesi hakkında verdiği emrin geri alınması için 3 ncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşanın Sadaret makamına, Harbiye Nezaretine ve Posta ve Telgraf Müdiriyeti Umumiyesine gönderdiği bir şifrelerine aittir.

Vesika No. 111

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi

Üçüncü Ordu Müfettişliğinden:
Harbiye Nezareti Celilesine mevrut şifredir

Posta ve Telgraf Müdiriyeti Umumiyesinin telgrafhanelere Müdafaai Hukuk-u Milliye ve Reddi İlhak Cemiyetleri tarafından verilecek telgrafların keşide edilmemesi hakkında bir emir verdiğini istihbar eyledim. Aydın vilâyetinin tahliyesine saikı yegâne olan sadayi milleti boğmaktan ve vatanın hayat ve istiklâline karşı birleşen vicdan-ı umumii millîyi itfadan başka hiçbir şeye matuf olamıyacak olan böyle bir caniyane teşebbüsün âtiyen mucibolacağı mesuliyeti azîmenin teemmül ve idrâk edilememesi bâdii teessürdür. Bu emrin heman geri alınarak milletin emniyet ve itimadına zerretüma halel getirilmemesi lüzumunu arzetmeği bir vazifei vicdaniye telâkki eylediğim maruzdur. Makam-ı Celil-i Sadaretiuzmaya ve Posta ve Telgraf Müdiriyeti Umumiyesine arzolunmuştur.

20/Haziran/335

Bahri

Üçüncü Ordu Müfettişi
Mustafa Kemal

Kısım 2 22/6/35

Vesika No. 111

نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

اوچنجی اردو قومندانلغنه :

حربیه نظارت جلیله‌سی مورود شیفره‌در.

پوسته و تلغراف مدیریت عمومیه‌سنك تلغرافخانه‌لره مدافعهٔ حقوقیه‌ملیه ورد الحاده
جمعیتلری طرفندن ویریلمك تلغرافلری کشیده ایلامسی حقنده برامر ویریلدیکی
استماع اولنمش . آبدیه‌دن بو تشکیلات تحلیلنه سائق بقاء اولان صدای ملتی بوغمقدن
و دولت حیات و استقلالنه قارشی برلشمه وجدانه عمومی ملی یی اغفالدن بشقه
بحر بوشنه مطوف اولمامق اولان بویله بر جنایانه تشبث ایتمامق اوجنجی
مشولیت عظیمنك تأمل و ادراك ایلامسی بابنده تأثیر بر امرك صحابه
کری آلدرمه ملتك اعتیاد و اعتمادینه زرقا خلل کتیرمامسی لزومی نظر دقتکه آلنمش
و جدانه تلقی ایلدیکم معروضدر . مقام جلیل صدارتپناهیه پوسته و تلغراف
مدیریت عمومیسی عرض اولنمشدر .

اوچنجی اردو قومندانی
مصطفی کمال

۲۵ حزیران ۲۰

۲۵/۶/۲۰

112 No. lı vesikanın açıklaması

3 ncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşanın Sıvas Kongresine Hüdavendigâr, Karesi, Kaleisultaniye, Edirne ve Aydın'dan murahhaslar gönderilmesi için Soma'da XIV ncü Kolordu, Bursa'da 56 ncı Tümen ve Edirne'de I nci Kolordu Kumandanlıklarına gönderdiği telgrafların yerlerine ulaşmasını şüpheli gördüğünden bunun tahkikı için 2 nci Ordu Müfettişliğine yazdığı şifreye aittir (3 ncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa tarafından Edirne'de I nci Kolordu kumandanına bu maksatla yazdığı şifre, Atatürk'ün Büyük Nutuklarının 13 ncü sayfasında mevcuttur).

Vesika No. 112

Yıldırım Kıtaatı Müfettişliği
şifre halli

Geldiği mahal	Tarihi keşidesi	Telgrafname No. sı	Tarihi vüsulü
Tokat	26.Haziran.335	934	29.Haziran.335

Müfettişlik mevrut No. sı	Halledenin imzası
138	Hasan Basri

Adet
236

Konya İkinci Ordu Müfettişliğine

Hüdavendigâr Valisinin içtihat ve kanaatine henüz emniyet hâsıl olamadığı cihetle Kongreye Hüdavendigâh vilâyetinden gönderilecek murahhaslar hakkında Vilâyete birşey yazılmıştır. Yalnız o havalinin pek büyük kumandanı olmak itibariyle Hüdavendigâr, Karesi ve Kaleisultaniye'ye olan şeyler için Yusuf İzzet Paşa Hazretlerinden rica etmiştim; sizin oraya ve gerekse Aydın vilâyeti için Bekir Sami Bey'e ait yazdığım telgraflarımın Dersaadet merkezinden mürurü hasebiyle âtiyen kendilerine vâsıl olup olmadığına pek büyük şüpheler hâsıl olunmuştur. Edirne'de Kolordu Kumandanı Cafer Tayyar Bey ile olan muhabere de aynı veçhiledir. Eğer işbu telgrafname-i âcizînin Dersaadet'e uğratılmaksızın Anadolu hutut-u telgrâfiyesi E D A A K R L E müşarünileyhimden bizzat sual ve işin chemmiyetiyle mütenasip bir surette T K R A H DE tavsiye ve inba buyrulmasını istirham eylerim. Hususî numaralıdır.

Müfettiş Mustafa Kemal

H | 30

Vesika NO: 112

کلدیکی محل	تاریخ کتبه‌سی	نامه‌نک نومرسی		تاریخ وصول	مفتشلکی مورود نومرسی	حل ایدن‌نک امضاسی
توفاد	٢٦ خزیران ٢٢٥١	٩٢٤	بیلدیرم قطعاتی مفتشلکی شفره محلی	٢٩ خزیران ٢٢		حسن

عدد ٢٢٦

قوتیه ایلچی اردو مفتشلکنه

خداوندکار والیسنک اجبا دوقتاعتز لطوز امنیت حصل اولمدیغی جهتله قوتقه یه خداوندکار ولایتندن کوندریلمه مرحمت حقنده ولایتیز برنجی بازلمشدر. بکلر اوجالیسنک یلغی بیوک قوماندانی اولمق اعتباریله خداوندکار قری وقوه سعادتیه یه اولاده شیلر ایجون یوسف عزت پاشا مقدرتندن جا ایتمشدم ترک اوراده کرکسز ایدیه ولایتیه ایجون تکرار بکلر عائد بازلنمق تقدیرجه درسعادت مرکزندن مروری جهتله آمنا کندیلرینه واصل اولوب اولمدیغنه بیوک شیلر حاصل اولمشدر. اورنده قوماندانی حقنده لیا. بکلر اولاده محاربه ده عبه وجهدده. اکر اشبو تقدقاتمز عاجزی نک درسعادته اوغرامقسزین اطولی خطوط تقدقیری ادا ایدرلر مستدالهدن بالذات سؤال واشبو الحقیقه مناسب بر صورتده ترک راهده توصیه واشیا بیورلمسنی استرحام ایدرم حصول نعم ولیدر.

مفتشه مصطفی ظلی

113 No. lı vesikanın açıklaması

3 ncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa tarafından Tokat ve Amasya Müdafaai Hukuk-u Milliye ve Reddi İlhak Cemiyetlerinin takviyesi için 2 nci Ordu Müfettişliğine gönderilen şifredir.

Vesika No. 113

Yıldırım Kıtaatı Müfettişliği şifre halli

Geldiği mahal	Tarihi keşidesi	Telgrafname No. sı	Tarihi vüsulü
Tokat	26.Haziran 335	943	30 minh

Müfettişlik mevrut No. sı	Halledenin imzası
136	Hasan Basri

Konyada İkinci Ordu Müfettişliğine

Tokat ve havalisinin İslâm nüfusunun yüzde seksen ve Amasya havalisinin de mühim bir kısmı Alevî mezhep olanlar teşkil ediyorlar ve Kırşehir'deki Baba Efendi Hazretlerine fevkalâde merbut bulunuyorlar; vatanın ve istiklâli millînin bugünkü tehlikesini bilfiil görmekte olan müşarünileyhin kanaati hâzırası şüphe yoktur, buna pek müsaittir. Binaenaleyh sahibikelâm ve emniyet, bâzı zevatı görüşdürerek kendilerince muvafık görecek Müdafaai Hukuk-u Milliye ve Reddi İlhak Cemiyetlerini takviye edecek surette birkaç mektup yazdırılarak bu havalideki Alevî müteneffizanına berayi tevzi Sıvas'a gönderilmesi pek faydalı telâkki ediyorum; bu bapta muavenet-i sâmilerini istirham ederim.

3 üncü Ordu Müfettişi
Fahrî Yaver
Mustafa Kemal

H | 30

Vesika NO:113

کلدیکی محل	تاریخ کتابه‌سی	تافتر دفتر نومرسی	بیلدیرم قطعاتی مفتشلکی شفره‌حلی	تاریخ وصولی	مفتشلک مورود نومرسی	حل ایدن‌لک اثنا‌سی
توقاد	٢٤ خزیران ٣٥	٩٤٤		٢٠	١٢٦	

قونیه ده اهالیی اردوسنه

توقاد و حوالیسنک اسلام نفوسنک بوزده کسانه و اماسیه حوالیسنک
مهم بر قسمی علوی مذهبی اولاتر تشکیل ایدیورلر و قونیه ده کی بابا اقف
عقدینه قوه العاده مربوط بولنورلر وطنک و استقلالمزک
بولونمسی تهلکه‌سی بالفعل کوزلرنده اولاندن مشارالیهک قناعت
حاصل‌سی شبهه‌سز بوکا بک مساعدت. بناءً علیه صاحب جلالم و
اقتدارم بعض ذواتی کوروشدیرورک کندیلرینه موافق کورودقلری
مداخله حضورملرینه ورد الحاصه جمعیتی نظمیه ایدیلمه صورتنده
برقاچ مکتوب یازدیریلارق بو حوالیده کی علوی متنفذاتنه
برای توزیع سوزلرینه کوندرلسی بک فائده‌لی تلقی ایدیورم بو بابده
معاونت سامیانه استرحام ایدرم

اوجاغی اردو مفتشی
فخری پاشا
مصطفی کمال

٢٠ | ٤

114 No. lı vesikanın açıklaması

Dahiliye Nazırı Ali Kemal Bey'in mülkî makamlara gönderdiği bir tamimi üzerine (Atatürk'ün Büyük Nutuklarının 22 nci sayfasında münderiç) 3 ncü Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa tarafından 2 nci Ordu Müfettişliğine çekilen şifre telgraflarını göstermektedir.

Vesika No. 114

Geldiği mahal	Tarihi keşidesi	Telgrafname No. sı	Tarihi vüsulü
Sıvas	28.Haziran.335	1830	30 minh

Müfettişlik mevrut No. sı	Halledenin imzası
137	Hasan Basri

PEK ACELEDİR

Konyada İkinci Ordu Müfettişliğine

1 — Dahiliye Nazırı Ali Kemal Bey Konya, Kütahya, Karesi vesair mevakıde kumandan ve müfettişler seferberlik yaptıklarından bahsile memurîni mülkiyenin kumandan ve müfettişlerin tebligatını kat'iyyen dinlememeleri ve ahaliyi redde ikaz eylemeleri hususunda makamatı mülkiyeye hamiyyetsizce bir tamim gönderdiklerine burada muttali' oldum. Nazarı dikkati celbederim ve benim de Hükûmetçe azledildiğim beyaniyle makamatı mülkiyenin temas etmemesini de şifre ile tamim ediyor. Halbuki bu âne kadar ne bir iradei seniyye ve ne de Sadaret yahut Harbiye Nezareti Celilesinden azlim hakkında hiçbir emir tebliğ edilmediği halde, bu tarzda mevcudiyeti milliyemiz aleyhinde sakîn propagandalara cür'et gösterilmesi herhalde şayanıdikkat bir zihniyetin tahtıtesirinde cereyan ettiği tamamiyle gösteriyor. Bugünkü ajanslar ise Dahiliye Nazırının istifasını ve Hürriyet ve İtilâf'ın kabine ile alâkası kalmadığını neşrediyorlar; herhalde Vatan ve Milletin tehlikei inkısamdan masûn kalması emrinde verilmiş olan azm-ü karar ve peymaye hiçbir şey mâni olamıyacaktır.

Her halde sînei millette milletle beraber icamdekâr bir fert halinde kalmak-
geç gelir
lığım yalnız berveçhibalâ hususattan belki geç gibi alınır mülâhazasiyle arzıkeyfiyet eyliyorum, Efendim.

3 ncü Ordu Müfettişi Fahrî Yaver
Mustafa Kemal

Vesika NO:114

كلديكى محل	تاريخ كتابه‌سى	نمره‌سى		تاريخ وصول	مفتشلك مورده نومره‌سى	حل ايدن آغا اسمى
سوريه	٢٨ حزيران ٢٢٥	١٨٢٠	بيلديرم قطعاتى مفتشلكى شفره‌خانه‌سى	٣٠	١٢٧	حسن

قونيه‌ده اولنجى اردو مفتشلكى

١ - داخليه نظارتى على كمال بك قونيه كونياهير قره‌سى وسائر مواقعده قومانداناه ومفتشلرك يايدقلرندن بحث مأموريه مقلبه‌نك قومانداناه ومفتشلرك تبليغاتنى قطعياً ديقلرى واهالى‌يه ده ايقاظ ايلمكى مخصوصده مقامات مقلبه‌يه جنيزجه بر تعميم كونديرديكلرينه بوراده مطلع اولدم نظارتجه جلب ايدرم وبنجه خلوصجه غزا ايدلكم يا تيله مقامات مقلبه‌نك تمامى تحت مستيده شفاهاً تعميم ايديورم.

حالبوكه بو آنه قدر نه براده‌ده نه وانده‌ده صدارت تجويز حربى نصف تدخلى سندن عزم حقنده بحث برامر بلغ ايدلدكى حالده بو طرزده موجوديت مقلبه‌جه عليحده سقيم بر وبا غائله‌سى جرأت كوستردكى حالده نايانه دقت بر تحت تأثيرده جريان ايدلكى حالده كوستريو كوكونكى اثنا اليه داخليه تاظرينك استعفاسى وحين وائتلافك قابنيالى علاقه‌سى قاطاليغى نشر ايديورلر حالده وطن وملتك ترهك التقامدن مصونه قالمسى امرنده ورطه اولان عزم وقرار وسيماى بلغ بر مانع اولميه‌جقدر.

حالده سنه ملته براى اجامده كاز برقز حالده داخليه قاطعلغى تكجه بر وصايا مخصوصه‌سندن بكه بكه كى آلتيه مدار نظر اولان عمل ايلمه‌ى اقتضا ايدر

٢ مجلس مفتشى محرمى ياور

115 No. lı vesikanın açıklaması

Yunanlıların Amerikan Tetkik Heyetini iğfal etmek üzere Trakyada sunî bir Rum ekseriyetini temin maksadiyle Trakya kıyılarına Rumları çıkarmak için istihzarat yaptığını haber alan Edirnedeki I nci Kolordu Kumandanı tarafından tümen kumandanlarının dikkat nazarlarını kıyılara çekmek ve böyle bir durum karşısında mahallî hükûmetle işbirliği yaparak bu akını önlemeleri için verilen emri göstermektedir.

Vesika No. 115

Tarihi tesvidi: 21/6/35 **656**

Şifre

Keşanda Altmışıncı Fırka Kumandanlığına
Tekfurdağında Ellibeşinci Fırka Kumandanlığına
Kırkkilisede Kırkdokuzuncu Fırka Kumandanlığına
Hadımköyünde Çatalca Mevkii Müstahkem Kumandanlığına

Sunî bir Rum ekseriyeti göstererek Amerika Tetkik Heyetini iğfal etmek maksadiyle birçok Rumların, Yunan Hükûmeti tarafından sevahili Osmaniyeye çıkarılması için istihzaratta bulunulduğu istihbar kılınmıştır. Sahillere nazarı dikkatin celbi ile beraber, hariçten gelecek Rumlar hakkında hükûmet-i mahallîye ile birlikte takibatta ~~bulunulması mercudur.~~ bulunularak neticeden malûmat itası mercudur.

(K) **Cafer Tayyar**

Fuat

Şifre edilmiştir / 21 minh
K. Yaveri
Haydar Rıfat

Vesika No : 115

اوراق اوطه‌سنك نومروسی			مبیضك امضاسی
شعبه نومروسی			تاریخ تبیضی
مسودینك امضاسی			مبیضه‌قونیلان نومرو
تاریخ تسویدی	٢٥/٦/٤٨	٦٥٦	دوسیه‌سی

سك بنده المشتبی فوق قونامه‌نامه
تكفور مرافعه اللاتشی فوق قونامه‌نامه
ترقیه‌كیسار ودفتردارلغی فوق قونامه‌نامه
حاوی مكتوبی حقنده موقع مستحكم قونامه‌نامه

شیخره

حضی بر روم اكرتی كوسترده‌رك امریقا تدقیقه هیئتی اعضای ایمك
مقصدیله برجوقه روملرك یونانه حكومتی طرفنده سواحل عثمانیه جیقارلمالری
استحضارنده بولندیغی استحضار قلنمشدر. مشارالیه نظر دقتك
جلبی ایدیلاره خارجه‌كه جلب روملر حقنده حكومت محلیه ایله برلكده
تقیبات‌نده بولنیلدیغی نتیجه‌سنده معلومات اعطاسی مرجودر.

(ه)

شبنده ایلشه‌سی ٦١

116 No. lı vesikanın açıklaması

İzmiri aldıktan sonra işgal sahalarını genişletmek maksadıyle ileri harekete geçen Yunan ordusu, Millî Kuvvetlerin mukavemetiyle karşılaşmış ve hattâ Dikili ve Aydın cephelerinde mağlûbiyete bile uğratılmıştı. Millî Kuvvetlerin, Yunanlıları İtilâf Devletlerinin İzmir'i işgal için verdikleri notada tâyin edilen bölge içine sıkıştırmak ve giriştikleri bu teşebbüslerinden vazgeçirmek maksadiyle Harbiye Nezareti tarafından XIV ncü Kolordu Kumandanına verilen bir emri göstermektedir.

Vesika No. 116

GAYET MÜSTACEL

ŞİFRE

XIV ncü Kolordu Kumandanlığına

Bâzı teşkilâtı millîyenin Yunanlıların yeddi işgalinde bulunan memalikimizi istirdada kıyamettikleri istihbar edildi. Bu gibi teşebbüsatın müzakerat-ı sulhiyeye îrasızarar ve hergûna mehazıri davet edeceği muhakkak olduğundan, hertürlü vesaite müracaatle, tarafımızdan tecavüz vukuunun men'ine himmet olunması rüyeti müsellemelerinden muntazardır.

Harbiye Nazırı
Şevket Turgut

Şifreye tahvil edildi
19.Haziran.335
Necati

İzmir

Vesika NO.116

١٤ ده قوماندانلغه غایت مستعجل

بحر تشکیلات علیه‌نه بونانیلرك به‌ شغاله‌ده
بولنان ممالکنی استرداد و قیام ایتدکلری استخلاص ایدیلدکدن
بوکون تشبثات مذاکرات صلحیه‌یه ابتدا ایده‌جك
وهرکدنا معاونی دعوت ایده‌جك محقق حاله بیلندیکنه
هردولت وسائط مداخلتك طرفمزدن تبادز و قبولنده
منفعت اهمیت رویت مسلکه رسدنه منتظرز

جمعه فاطمی

سوتاش اغلی

117 No. lı vesikanın açıklaması

Akhisar Redd-i İşgal Heyeti, Memleketin ileri gelenleri ve Akhisar Redd-i İşgal Kıt'ai Faaliyesi Reisinin Yunan ileri harekâtı ve mezalimine bir son verilmesi ve aksi takdirde mukavemet edeceklerine dair Harbiye Nezaretine çektikleri bir telgrafı göstermektedir.

Vesika No. 117

21/6 İ T R. P.

20.Haziran.335 saat.14.30	No.	Mahreci	Kelimesi
	2703	Akhisar	196

Şevket

I, II K. 22-6

Harbiye Nezareti Celilesine

Dün akşamdan bugüne kadar Menemen'deki Yunan askerinin memurîni hükûmetle ahalii İslâmiyeyi katliâm eyledikleri ve katliâmın hâlâ devametmekte bulunduğu nâkabil-i tarif bir heyecan ve teessürle haber almaktayız. Esasen Vatanımıza kavaid-i adl-ü insaniyetle milliyet esaslarının hilâfına olarak, ayak ataratmaz, İzmir sokaklarında ikaeylediği cinayeti pek vicdansûz bir tarzda tekrareylemesi İşgal Ordusunun mahiyetini göstermektedir. Türk milleti ve İslâmiyet; vatanını ve hayat ve namusunu bu elîm tecavüzattan temizlemek için kıyametmiş ve dâvay-i muhikkini silâhiyle müdafaaya başlamıştır. Düvel-i Müttefika namına, İzmir şehrine münhasır olan işgal-i askerîyi keyfemayeşâ tevsi' ve sivil memurîn ile silâhsız ahali ve kadın ve çocukların ifnay-i hayatını müeddî tecavüzat-ı hunharaneyi nevakte kadar devam ettireceği milletimizi cidden düşündürmektedir. Hükûmetimizden Hukuku milliye-i vataniyeyi kurtaracak vâzıh bir hattıhareketin tâyini ve fi'len ibrazını kat'iyyen talebederiz. İzmir ve İstanbul'da Düveli Mu'telife mümessil-i siyasîlerine sureti mahsusada çektiğimiz telgrafla cinayat-ı vakıa karşısında mensuboldukları devletlerin adaletini temenni ve derhal müdahalesi talebedilmiştir. Nâmerd düşmanın vilâyetimizin her noktasını hemen tahliye etmedikçe, silâhımızı elimizden bırakmıyacağımızı ve müdafaai nefs emrinde tevellüdedecek netayici feciadan kat'iyyen mes'ul kalmıyacağımızı arzeyleriz.

Akhisar Reddi İşgal Heyeti:

Memleket namına: Belediye Reis Vekili
Ali

Müderrîszade Mehmet **Musazade Rıza** **Ahaliden Ulemadan Mehmet Nuri**

Hâfız Osmanoğlu Hasan **Ulemadan Hafız Mehmet Sait** **Müderris Süleyman**

Akhisar ve Havalisi Reddi İşgal Kıt'ai Faaliyesi Reisi
Etem

Vesika NO.117

تلغرافنامه

عربی	نومرو سی	کلمه سی	تاریخی	دولت عثمانیه	المدعی محل	تاریخ	ساعت	امضا
احمد	[illegible]	[illegible]	اول ساعت مکره	[illegible]	کتبخانه [illegible]	[illegible]	اول ساعت مکره	

[illegible]

تلغراف نومره ۸۰۱

[illegible]

تلغراف نومره ۸۰۱

118 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin Millî Kuvvetlerin Menemen, Dikili ve Aydın bölgelerinde giriştikleri başarılı harekâtın Türk ve cihan umumî efkârında yarattığı tesir ve hasmane harekâtta bulunmıyan Rumlara dokunulmaması hakkında I nci, XIV ncü Kolordu ve 57 nci Tümen Kumandanlıklarına verdiği bir emrini göstermektedir.

Vesika No. 118

Ş.I. Ks.3 — **Şube 1**
19-6 — **3708**

ŞİFRE
Gayet müstacel ve mahrem

XIV ncü Kolordu Kumandanlığına
57 nci Fırka Kumandanlığına
I nci Kolordu Kumandanlığına
~~Yıldırım Kıtaatı Müfettişliğine~~ 2 nci Ordu Müfettişliğine

1— Mememen ve Dikili civarlarında Kuvvayi Milliye ile Yunanlılar arasında müsademat olması ve Aydın civarında Yunanlılar üzerine Kuvvayi Milliye tarafından baskınlar yapılması efkârı umumiye üzerinde Aydın vilâyeti halkının Yunan İşgalini kabul etmiyerek silâhla mukabele ettikleri ve Aydın vilâyetinin Yunanlılar tarafından işgali ile matlup olan asayiş ve sükûnetin elde edilemiyeceğini ispat ettiği cihetle lehimizdedir.

İzmir

2— Yunanlıların İzmir'i işgal ettikleri esnada yaptıkları fecayi', kendi aleyhlerine efkârı umumiyei cihanda bir cereyan hâsıl etmiştir. Kuvvayi Milliyenin Aydın vilâyetindeki teşebbüsat ve fedakârlıklarının fayda yerine, memleketimizin aleyhinde bir cereyan husule getirmemesi için, Kuvvayi Milliye nezdinde berveçhiâti esasın hiçbir vakit nazarı dikkatten dûr tutulmamasını temin etmek ve bunu tatbik ettirmek pek mühimdir:

1— Kuvvayi Milliyenin harekâtı sırf Yunan~~lılar~~ askerine ve Yunanlılarla bilfiil silâhla müştereken hareket eden âsi Rum unsuruna münhasır kalmalı ve fakat, zinhar ve zinhar, köylerinde oturan sâkin ve fi'len ve bedenen Yunanlılarla iştiraki olmıyan ~~Rum~~ unsuru~~na~~ karşı bir hareket-i hasmanede bulunulmamalıdır. ~~lâzımdır~~. Bu hususta ufak bir yanlışlık, menfaat-i memleket namına akıtılan kanların hederolarak aleyhimize bir cereyan ~~vereceğinden~~ tevlidedeceğinde şüphe yoktur. Bu ~~hususu~~ esasın ~~icabı mutlak ile~~ Kuvvayi Milliye nezdinde hergün tekrar tekrar vâ'z-ü nasihat ile en âcil ve buhranlı devirlerde bile unutmıyacakları surette dimağla-

rına yerleştirilmesi ~~tahattur ettirilerek~~ ve hareketlerinin ciddiyetle takip ~~olunmasını~~ ve kontrol edilmesini kemali ehemmiyetle rica ederim.

3— Yunanlıların vakaları tahrifile aleyhimizdeki propagandalarına mukabele edilebilmek için vakayi hakkında esaslı vesaikın fotoğraflarla elde bulundurulması da fevkalâde mühimdir.

Erkânıharbiyei Umumiye I nci Şube 3708

Apdullah **Basri** **Kâzım** **Cevat** **Şevket Turgut**

Şifreye tahvil ettim. 21.Haziran.935
Süleyman

Vesika NO: II8

کوندرن :	نمبر راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	گوندرلمشدر ۲۷۰۸	[illegible]		
	واصل اولنشدر	۱۹-۲		

[illegible]

۱۴ . ۱۰۵ قوماندانلغه

۵۷ . فرقه قوماندانلغه

۱ . ۱۰۵ قوماندانلغه

[illegible]

۱ — [illegible] قرارداد نوماره آیاسنه
معلومات ایله وآیه هاینه نوماره
اوزرینه قرارداد طوتنه ماحصلنه بایلیسه انکار
عمومی اوزرینه آیه ولانی خلقنه نوماره اسنادی
قبول ایده بیلسه سلاحله مقابله ایتدکدن وآیه ولانک
نوماره طوتنه اسنادی ایله مطلب ایچون آیه سوکتنک
الده ایدیلمه حکمی اثبات ایتدکدن صکره [illegible]

۲ — نوماره نک ازدی انتقال ایتدکدن اتسنده
مایه قرار کندیلرینه انکا عجز حالنده [illegible]
حال ایتمه . قرارنامه آیه ولانه کی

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

تشبیهات و تداعی‌لر فائده‌سز بر مکتوب
عدیمه‌ده بوحالده عقود کتب‌ده‌کی قواعد یازیلمه‌ده
و بوحالده اساسلی هم بدقت تدقیق و تفهیم و درجه‌لرینی
تعیین ایتمک [illegible] و بونی نظیه‌ایله بیان ایلمکدر:

۱ - قوای معنویه‌نک و کافه قوانک [illegible] و قوانینک
بالفعل سلوک و حرکت ایده‌جک [illegible] عنصر
محرک فاعلی و فقط نظام و نظام کوستره‌جک طوره
ساکن و قیلق و سنا قوانینک انسان اگر اولمامش ایسه
عنصر نه‌دیر بو وکلاء حقوقیه و [illegible]
بو حقیقت اولمامه و یا کلیتله منفعت محکمه‌سنه
اقتضاسنه نائب [illegible] شعله‌ده بو مسئله
تولید ایده‌جکدر [illegible] بو [illegible]
قوانین زنده [illegible] و [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

[illegible]

[illegible]

[illegible]

119 No. lı vesikanın açıklaması

Erkânıharbiyei Umumiye Riyasetinin 18.Haziran.335 (1919) gününe kadar batı Anadoluda cereyan eden harekât hakkında Sadaret makamına verdiği bir raporunu göstermektedir.

Vesika No. 119

Tebyiz edilmiştir.
21.Haziran.335
Mehmet İzzi

I. Ş. Ks. 3
19 - 6

Şube 1
3680

Sadaretiuzmaya

A. XIV ncü Kolordu ve 57 nci Fırka Kumandanlıklarından mevrut raporlar hulâsası berveçhizîr Huzur-u Fahîmanelerine takdim olunur:

1 — 18 - 6 gecesindenberi Menemen istikametinde top sesleri işidilmekte ve bundan Menemen civarında Kuvvayi Milliye ile Yunanlılar arasında müsademe olduğu anlaşılmaktadır;

2 — (Dikili) ye üç kilometre mesafede Orta nam mahalde Yunanlılarla o cihetteki Kuvvayi Milliye arasında 18 - 6 sabahındanberi müsademe devam etmektedir;

3 — Aydın'ın 30 kilometre şarkında Sultanhisar civarında Kalkaç köprüsü muhafız Yunan efradı ~~Millî Kuvvetler tarafından~~ baskına uğrıyarak bâzılarının itlâf edildiği;

4 — Malkaç ile Atça arasındaki şimendöfer köprülerinden birisinin bomba ile tahrip edildiği, Aydın hattı üzerinde Gencili barakası kurbündeki köprüden geçen ~~trenin~~ trende köprünün parçalanması yüzünden telefat olduğu;

5 — Aydının garbinde Karapınar civarında bir küçük köprünün bomba ile tahrip olunduğu;

6 — Atça taraflarında Yunan müfrezelerine baskınlar yapıldığı ve Atça'daki Yunanlıların firar ettiği ve Aydındaki Yunanlılarda eser-i telâş bulunduğu ve işbu vukuatın 10:16 - 6 tarihlerinde ahali tarafından Yunanlılar aleyhinde vuku ~~bulduğunun~~ bulduğu ~~cümle-i istihbarattan~~ müstahberdir.

B. Bütün bu harekâtın efkârı umumiyei cihan üzerinde Aydın vilâyeti halkının Yunan işgalini kabul etmiyerek silâhla mukabele ettikleri ve Aydın vilâyetinin Yunanlılar tarafından işgali ile matlup olan asayiş ve sükûnetin elde edilemiyeceğini ispat ~~ettikleri~~ ettiği cihetle lehimizde~~dir~~ olması lâzımgelirse de ancak ~~fakat bunu vesile tutan Yunanlıların tahtıişgalinde bulunan mevakideki ahali İslâ-~~

~~miye aleyhinde bir katliâma teşebbüsleri dairei ihtimal dahilinde bulunduğunu arzeylerim. ve Kuvvayi Milliyenin~~ Yunanlılar ile müsellehan ve bilfiil müştereken hareket eden âsi Rum unsurundan maada şehir ve köylerinde sâkin ve iş güçleriyle meşgul Rum unsuruna karşı zinhar bir harekâtı hasmanede ~~bulunmamalarının mümkün olduğu kadar va'zü nasihat ile Kuvvayi Milliyeye tamim edilmesi ve bunun daima kontrol altında bulundurulması Kumandanlıklara ehemmiyetle tamim olunmasına~~ bulunulmamasının her vasıtayla Kuvvayi Milliyeye sureti kat'iyyede ~~lüzum temininin~~ anlatılması hususunun kemal-i ehemmiyetle ~~cevaben emir~~ temini icabedenlere tebliğ ~~ile~~ edildiği lieclilmalûmat mâruzdur, olbapta.

Basri **Kâzım** **Cevat**

Vesika NO:II9

کوندرن :	نمبر رایپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
[illegible]	کوندرلشدو	[illegible]		
[illegible]	واصل اولشدو	[illegible]		

آدرس ..... [illegible]

آ - [illegible] ۱۰۰ و ۵۱ نفر [illegible] بوده و
رایپور [illegible] بود و نیز بر حضور مجیات [illegible] تقدیم اولنمود:

۱ - ۱۸ - ۲ [illegible] [illegible] استفاده [illegible]
[illegible] و [illegible] [illegible] قرار [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

۲ - (دیگر) به [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] قرار [illegible]
۱۸ - ۲ [illegible] [illegible]

۳ - [illegible] ۳۰ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

۴ - [illegible] [illegible] [illegible]

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلشدر			
	واصل اولشدر			

آدرس .....

۱ - پستچی بوبا اید نخبت ایدیکی آیدیه خطی اوزرنده
گتیره یا اذنی ویرنده کوپنک کچه کوپنک یاپیشمامش
بوبنه نقطه اولونمش

۵ - آیدیک ویرنده وه یپاره طانیده بر کوپون کوپنک
بوبا اید نخبت اولیمش

۴ - اتیه طوقنده بونامه نفره مرنه یا قفلدر دیبلدقن
و اتیه دوکی نوماندار ذاراتیکی و آیدیه کی نوماندار
اثرنلاره بولونمدقن و اشو وخوماندن ۱۰ : ۱۶ - ۶
نایرنده اهالی طوقنه نوماندار عرضه وخوی بولونمدقن
مشخص د.

۶ - بونامه بوکونلنه اهالی عمومه بونامه اوزرنده
آیدیه دلالی قلنمش بونامه اشغال خواندیکی
سلاحه نقاط انکاری و آیدیه دلالنمش نوماندار

کوندرن :	نجی رایور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

[illegible]

120 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin XIV ncü Kolordu Kumandanı tarafından Ayvalık mıntakası Kumadanlığına; "Dikili ve Bergama'ya taarruz için" verdiği emrin tatbik kabiliyeti olmadığından, bu taarruzun geri bırakılmasını istiyen bir emrini göstermektedir.

Vesika No. 120

Ş. I **Kısım 3** **Şube I**
3709

21 - 6

Gayet müstacel

Şifre

Soma'da XIV ncü Kolordu Kumandanlığına

C. 19-6-35 tarihli şifre.

1 — Ayvalık mıntakası kumandanlığına Dikili ve Bergama'ya serian taarruz edilmesi hakkında ~~ki emrin geri alınmasını~~ vermiş olduğunuz emir gayrikabili tatbiktır. Ve Ayvalık mıntakasını da tehlikeye düşürebili~~yor~~r. 150 milis kuvveti (2000) muntazam askere karşı Bergama ve Dikili'ye taarruz edemez. Etse de muvaffak olamaz. Binaenaleyh bu emri serian tashih buyurmanız mercudur.

Erkânıharbiyei Umumiye Şube I
3709

Apdullah **Basri** **Kâzım** **Cevat** **Şevket Turgut**

Şifreye tahvil ettim / 21.Haziran.335

İZMİR

Vesika NO. I20

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
۲۷۰۹	کوندرلشدر	[illegible]		
	واصل اولشدر	۲۱ - ۲		

آدرس ..... [illegible] ۱۰ . ۱۴ . [illegible]

[illegible] ۱۹ - ۲ - ۲۵ [illegible]

۱ - [illegible]

[illegible]

[illegible] ۱۵۰ [illegible]

(۲۰۰۰) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ۲۷۰۹

[illegible]

121 No. lı vesikanın açıklaması

XIV ncü Kolordu Kumandanlığının Yunanlıların batı Anadolu'da giriştikleri harekât ve yaptıkları mezalime dair Harbiye Nezaretine sunduğu raporlara istinaden Erkânıharbiyei Umumiye Riyasetinin Sadaret makamına verdiği bilgiyi ve bu durum karşısında yaptığı teklifi göstermektedir.

Vesika No. 121

Tebyiz edilmiştir
21.Haziran.335

Mehmet İzzi

Şube I
3713

21/6/335

Sadaretiuzmaya

XIV ncü Kolordu Kumandanlığından 18 ve 19 Haziran tarihinde alınan telgrafnamelerin hulâsaları berveçhizîr mâruzdur:

1 — 17/6/335 öğledenberi Menemen'de Ahali İslâmiye aleyhinde bir katliâm yapıldığı ve memurîni mahalliyenin hemen kâmilen katledilmiş olduğu İzmirden gelen şimendöfer yolcularından ve diğer menabi'den istihbar kılınmıştır (bu haberi Menemen Ahziasker Reisliğinin merbut telgrafı teyid eylemektedir).

2 — İki bin kadar Yunan kuvveti Dikili'den hareket ederek 19/6/35'te Bergama'ya taarruza başlamışlar ve Bergama'yı işgal etmişlerdir. Yunan kuvvetleri girdikleri köyleri kâmilen ihraketmekte ve fevkalâde barbarcasına hareket eylemekte oldukları ve tekmil Bergama civar ahalisi hicret eylemekte bulundukları ve ahalii İslâmiye fevkalâde galeyanda olup hertarafta Müdafaai Vatan arzusu tezayüdeylemekte ve Millî Kuvvetler halinde düşmanla müsademata devam eyledikleri bildirilmektedir. O havalide bulunup sükûn ve asayişi temin vazifesiyle muvazzaf olan kıtaat, bu vaziyet karşısında müşkül bir mevkıde kalmaktadır.

3 — ~~Ahalinin bu mukavemet~~ Yunanilerin İzmirden sonra istilâ eyledikleri diğer taraflarda ve bilhassa son günlerde Menemen ve Bergama havalisinde yapmakta oldukları barbarcasına hareket ve kıtâl; tarihte misline tesadüf olunamıyacak bir vahşeti bulmuş ve geçmiştir. Bunun önüne ~~geçmek~~ durmak için ya Yunan istilâsının önüne siyaseten geçerek memleketi mahv-ü harab ettirmemek ~~sur~~ ve bîçare ahalii İslâmiyenin hayat ve namuslarını Düveli İtilâfiyei Muazzamanın tahtı zımân ve kefaletine ~~aldırmak aldırmanın~~ aldırmak veyahut bizzat askerimiz vasıtasiyle ahali ve memleketimizi sıyanet eylemek üzere Seferberlik İlân ~~edilmesinin tahtı vücubta~~ Edilmek elzem bulunduğunu arzeylerim.

Basri **Kâzım** **Cevat**

Vesika NO:121

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
تبلیغ ایدلمشدر	کوندرلمشدر	۲۷۱۲		
۲۲۵/۶/۲۱	واصل اولمشدر			

حضرت عظمی یه

آدرس .....

اونه در دنجی فقره ده قوماندانلغمزه ۱۸ و ۱۹ حزیرانه تاریخلره آتانه نفرات تامدات خلاصه‌لری بروجه زیر معروضدر :

۱- ۲۰/۶/۱۹ اوکادیزی محده اهالی اسلوه عرضنده بر قتل عام یاپیلدیغی و مأموریه‌لرینک هپسی کاملاً قتل ایدلمه اولدیغی ازیردن کلمه‌لر شمندوفر ایله‌لرنده و دیگر محلده اشتهار قیلنمشدر. (بوخبر نه‌قدر عسکر بیننا و بوطانلغی تأیید ایلمکده‌در)

۲- اتبا بیلمه قدر بونانه فوق و بعیده حرکت ایدرک ۲۰/۶/۱۹ ده برغمه‌یه قوقه‌لر شلوشلر و برغمه‌یه اشغال ایتمشدر. بونانه قوتلری کوچک کاملاً احاطه ایتکده و قوقه‌لر باربارجه حرکت ایلمکده اولدقلری و تکلی برغمه جوار اهالیسی هجرت ایلمکده بولندقلری و اهالی اسلوه قوقه‌لرده عیانده قلوب هوقوقده مدافعه و طلب آرزوسی تزاید ایلمکده و مهمی قوتلر حاکمه و تنقله معاونانه دوام ایدکلری بیان ایلمکده‌در. اوحالده بولغاریستان سکونه و آسایش نامیه و نظیفسیه مرتفع اولمه قطعاً بو وضعیت قدرتنی متأثر ایتمکده قالمقده‌در.

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

[illegible] یونانیلرك ازمیرده حکومت استیلا ایدرکن دیکر طرفده دیارخانه حولکوزده سمه دیرنخو حوالیسنده یاپیلمقده اولدقده بلدیه ریاستی حرمت وقتلك تاریخده شفقه تصادف اولونمه جهه بر وقتی بولمه دکیشدر . یونان اوکه طرفیمه بکیرمه یا یونانه استیلاسنك اوکه سیاستی کیرلی سمتی محو وخراب ایتدیرمك سبله جریاره اهالی استولینك حیاتی وناموسلری دولی استولیه معظمینك تحت ضبطه و کفالتنه [illegible] الدریمه ویا خود بلکه عدلی واشدیسه اهالی محکومه صیانت ایچون اوزره سفیرلك اعلامه [illegible] ابدیلك ایزمیه بولندیغی وجهله اعلام .

[illegible]

122 No. lı vesikanın açıklaması

Erkânıharbiyei Umumiye Riyasetinin Mütareke hükümlerine göre tümenlerde bırakılan 1500 piyade tüfeğine ilâveten daha 1710 piyade tüfeğinin bırakılması için İngilizlerin muvafakatini temin için Sadaret makamına yaptığı bir teklifini göstermektedir.

Vesika No. 122

Şube I
3740

21-6-35
Kısım: 4

Tebyiz edilmiştir
21.Haziran.335
Mehmet İzzi

TEZKİRE

Makamı Sadaretiuzmaya

Elkap

1 — Mütarekenamenin beşinci maddesine [ki şudur; hudutların muhafazası ve asayiş-i dahilînin idamesi için lüzum görülecek kuvvayi askeriyeden maadasının derhal terhisi (işbu kuvvayi askeriyenin mikdarı ve vaziyetleri İtilâf Hükûmatı tarafından Devleti Aliyye ile müzakere edildikten sonra takarrür ettirilecektir)], istinaden tâ Mütarekenin mebadisinden bugüne kadar İngilizlerin muhtelif talep ve teklifleri karşısında kalan Nezaret-i âcizî; Hükûmet-i Seniyemizi müşkül vaziyete sokmamak ve uhûda olan riayet ve sıdk-ı merbutiyetimizi zemin ve zamana yakışacak bir surette göstermiş olabilmek için, hemen bütün seferî teşkilâtı ilga, askeri terhis ve Mütarekeden mukaddem altmış yediye bâliğ olmuş bulunan fırkalar adedini de yirmiye tenzil etmiş ve halen mevcut kıtaat ve müessesatta yalnız hazarî teşkilâtı tatbik edegelmiş ve kâffei icraattan da bütün tafsilâtiyle İngilizleri günügününe haberdar eylemiştir.

2 — Pek büyük bir hüsnüniyete makrûn olarak hertürlü teklif karşısında takip edilegelen şu tarz ve sür'at-i icraat yine İngilizleri tamamiyle memnun edemedi. Netekim: (10/6/35) tarih ve (3445) numaralı arîza ile Makamı Fahîmanelerine arzedilüp henüz cevaba iktıran etmiyen ve Allenby metalibinin en mühim maddesini teşkil eden, Onüçüncü Kolordunun lâğvı meselesinde bile serdedilen açık hakikatlere İngilizleri ikna etmek Nezaret-i acizîce kaabil olamadı.

3 — Memleketin hemen her mıntakasında âmali milliye ve hasîse takibeden fesatcû ekalliyetperverânın icraat ve niyyât-ı bedhahânesi etrafiyle gerek General Miln'e tahriren ve gerek Nezaret-i âcizîdeki İngiliz İrtibat Zâbitine şifahen bildirilmesine rağmen celbi insaf ve ispatı hakikate yine imkân elvermedi.

4 — Bilâkis şu son zamanlarda beher fırkamızda ancak bin beş yüz tüfek alıkonarak mütebaki esliha mekanizmalarının Gelibolu'ya gönderilmesi hususunda İngilizlerce yapılan ısrarın tâdili emrinde yaptığımız ricalar da akîm kaldı.

5 — Nezareti âcizî tehlüke ve mes'uliyetin azîm olmasına rağmen beher fırkada bin beş yüz silâh bırakılmasını nâçar kabul etmekle beraber, buna mukabil beher fırka için hiçolmazsa bin beş yüz silâha zamîmeten icabında beher fırka silâh yekûnunu 3210 adede iblâğ imkânını teminen (1710) tüfek mekanizmasının da yine Mu'telifîn kontrolü altında bulunmak şartiyle kolordu veya fırkalar merkezlerindeki depolarda muhafazasını rica eyledi. Buna da ruyi rıza gösterilmedi.

6 — Binaenaleyh elyövm Nezareti âcizî beher fırkadaki (1500) silâhdan maadasına âit mekanizmaların kâmilen Gelibolu'ya gönderilmesi teklif-i musırrı karşısında bulunuyor.

7 — Artık bu teklifin de doğruca Nezareti âcizîce tatbikı, âtii memleket için pek tehlükeli görüldüğünden, şimdiye değin muhtelif tarihlerle hem makam-ı Asıfanelerine ve hem Hariciye ve Dahiliye Nezareti Celilelerine gerek Anadolui Şarkî ve gerek Anadolui Garbî ile Trakya ve Payitahtı Saltanat-ı Seniyye selâmeti hakkında takdim ettiğim rapor ve muhtıraların lûtfen tekrar nazarı tetkikten geçirilmesi ricasına terdifen;

Hertürlü tahavvülât ve tecelliyatı siyasiye ihtimalâtı karşısında ve hassaten Hükûmet-i Seniyyenin başlıbaşına bir vaz'ı münferidde kalarak kendi istiklâl ve emniyetini bizzat tesis etmek mecburiyeti halinde bütün silâhlarını Gelibolu'dan celbeylemek zaruretiyle tahaddüs edecek elîm ve müşkül vaziyetin derecei ıktihamını Takdir-i Efhamîlerine terkeyler ve beher fırkada (1500) tüfeğe zamîmeten depolarda mahfuz bulundurulmak üzere yine beher fırka için (1710)'ar tüfeğin bıraktırılması hususunda Zâtı Fahîmanelerince yapılacak teşebbüs-ü müessirle, neticenin elde edileceğine ümitvâr bulunduğumu arzederim.

Ali Rıza **Basri** **Kâzım** **Cevat**

Vesika No: 122

کوندرن :	نمبر راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
۲۵ - ۶ - ۲۱	کوندرلشدو	۱ / ۲۷۴		
	واصل اولشدو	تذکره		

آدرس ..... نظام صدارت عظمی یه

اقتباس

۱- متارکه نامه نك بشنجی ماده سنه ۱ که شوردر: حدود لك محافظه سی و اساسه داخلنده ادامه سایه سنه لزوم کوردیکی قوای عسکریه دن ماعدا سنه دهاکه ترخیص اولنجه قوای عسکریه نك مقدار و وضعیتی اتلاف کلمانه محتاجدر و دولتجه بو مذاکره ایدیلکه کره تقدر ایدیلیجکدر.]

و استناداً قامتارکه نك مبادیسنه بولکونه قدر انکیزلك مختلف طلب و تکلیفلری قارشوسنده قالان نظارت عاجزی یا حکومت شیخ حتی مشکل و ضیق موقعده و عهوده اولان رعایت و صداقت مبوطیجه زیده کو زمانه یا قیشجه بر صورتده کوستریلمه اولنیلیك ایچون، هم بو قوه سفری تشکیلاتی اقتضاء عسکری ترخیص و متارکه دن مقدم آقتسه یدی یه بالغ اولمسه بولنان قوه لرعدادنی ده فکری یه تزیی اتمیه و حالاً موجود و خصاره کوره سانه ماکه خصوصی تشکیلاتی

2

گوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	گوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

قطعه ایده کلمه‌سه و ماذاً اجرا آتدده بوقومه تفصیلنده انکیزلری کونه‌کونه خبدارایه حسب .

۲ - بلا بوبون برحسه‌نیه وقوعه اولدرمه هر ویلونکیف قارشوسنه تنقیب ایدیلکه‌شوطزده مستحق اجرا آتمه انکیزلری تماملیله منوعه ایده‌جکدی . نتکیم : (۲۵/۲/۱۰) تاریخلو (۲۲۲۵) نومرولی عالی‌قیادت مقام فخیمانه‌سنک عمل ایدیلمیه‌جغنه جواب اقامه ایتمیه و آلدنی مطالعات اوزرینه مادونی تشکیل ایدرک اوچنجی قول اردونک قلعه‌سی مسدود بیلدیرسه‌ایدیلمیه آجیه‌جغنده انکیزلری اقناع ایتمک نظارت عاجزیه قابل اولمادی .

۳ - مملکتک همان هر منطقه‌سنده اعمال مدافعه‌نک تنقیب ایدیلمه‌سی فاده‌جو قلیتیه روانلق اجرا آتمه دنیامه بدخواهانه‌سی

کوندرن :	نمره راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

اطراف ینه کرک خزال سلیم تحریراً و کرک نظارت عاجزیده کاتب
ارتباط ضابطان شفاهاً بلدیرلمسنی رجا حبیب اصناف و اثبات
حقیقت اعطاء اوامر ایدرم .

٤ - بالکسی شو صورت زمانده بدفروخته ایجبه سبب بشبو
قفنك آلغیوزده مباحاتی سلک مقانیه و زنبك کیلولیه کوندیلسی
مصنف انکدار جه بایلاته احدایك تقدیم امرنده بایه لغز مجالرده
عظیم قالدی .

٥ - نظارت عاجزی نهلک و مسئولیت عظیم اولمسنی رجا بدفروخته سبب بشبو
سلاح بالکسی فاجعه قبول انکدرا بر بوتا مقابل بدفروخ ایجون
بیچ اولمغله سبب بشبو سلاحه ضمناً ایجاب بدفروخه سلاح
مکونی ٢٧١٠ عدده ابلاغ اعطای تأمیناً (١٧١٠) قفنك
مقانیه مسنك ده نیه موقعه فوتروی الندم بولونمه مشطیله

4

کوندرن :	نجی رادیو	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

قوللاردن دیانت و مرکز اداره‌سی دیوانده محافظه‌سی
رجا ایدرم. بوندن دولایی رضاکارانه‌در.

٦ - نیاز ایدیلیم نظارت عاجزی بدوقودکی (١٩٠٠) سلامه
ماعدا سنه عائد مقابزه‌لرک کاملا کیولمه‌کندن بلسی
تکلیف مصده قارشوسنده بولونیور.

٧ - ارتقا بو تکلیفک ده طوغریجه نظارت عاجزیجه تطبیقی
آتی مملکت ایچون بلی نهایتلی کورلکلرندن. سحتی دیکر
مختلف قانیجه‌لرهم مقام اصفیانزه دهم ضابط و داخله
نظارتلرینه کرک اناطولی دشتی و کرک اناطولی و بالجه
تراکیا ویلایتلرینه سلامتی حضرتلرینه تقدیم ایتدیکم
رایورلرمخطه‌لرک لطفاً نظر دقته اخذ بوریلمسی
رجا ایدرم.

5

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : سا
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس .....

هر درلو تحولات و تجاوزات سبابی احتمالات قارشوسنده و خاصه
حکومت نزدنده باشلاباجق بر وضع منفعت ده قادرمه کندی
استقلال و امنیتی ماننده تأسیسی تب مجبوریتی حاصل
اولنوب سلاحلری کیولیه جک اهالیدن مدد و نبله
تحدث ایده جک الیم و مشکل و صعبلک درجه اقتضاسی
تقدیر اصحابنه ترک ایدر و بر قوه ده (۱۵۰۰) نفر ضبط
و دولاده محفوظ بولوندرلمسی اوزره (۱۷۱۰) نفر نفرات براقدرلمسی
زائد ضبطیز ایچون بایدجه تسبیت موجبنجه نفرات الده ایدیلوجک امیدوار
بولوندیغمز عرض ایده رز .

123 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nazırı Şevket Turgut ve Erkânıharbiyei Umumiye Reisi Cevat Paşalar tarafından barış müzakerelerine başlandığı ve umumî vaziyet lehimize bir cereyan aldığı bir sırada Millî Harekâta devamın iyi bir netice vermiyeceğinden bu teşkilât ve harekâtın isabetli tavsiyelerle önüne geçilmesi hakkında XIV ncü Kolordu Kumandanlığına verdikleri şifre emirlerini göstermektedir.

Vesika No. 123

Osmanlı Orduyü Hümayunu
Başkumandanlığı Vekâleti
Şube
Numara

22/6/35

Nısfılleylde aldım. 12.00
22/23.6.35

Muzaffer

Gayet müstacel ve zate mahsustur.

Ondördüncü Kolordu Kumandanlığına

Müzakeratı sulhiyeye başlandığı ve vaziyeti umumiye lehimize bir cereyan almağa yüztuttuğu şu zamanda ~~başlamış olan~~ harekât ve teşkilâtı milliyenin devamı memleket ve milletimiz için hüsnü âkıbet vermiyeceği Zatıâlilerince de malûm bulunduğundan esasen Ordu ile hiçbir alâkası olmıyan bugibi teşkilâtın vesayayi sâibe ile önüne geçilmesini rica ve hükûmetin bu arzusunun mevkıifi'le konmuş bulunduğuna dair hemen vürudedecek ~~seri~~ cevap ve mütalâatınıza intizar eylerim, Efendim.

Harbiye Nazırı
Şevket Turgut

Şifreye tahvil edildi 22/23.6.35
Bizzat çekilmiş ve cevabı alınmıştır 23/6/35 saat 12,37 evvel

Osmanlı Orduyü Hümayunu
Başkumandanlığı Vekâleti
Şube
No.

22.6.35

Müstacel ve zate mahsustur.

XIV ncü Kolordu Kumandanlığına

Müzakeratı sulhiyeye başlandığı ve vaziyeti umumiye lehimizde bir cereyan almağa yüztuttuğu şu zamanda ~~inkişafa başlamış ve cânbeca tevessüc yüztutmakta bulunmuş olan~~ harekât ve teşkilâtı milliyenin devamı, memleket ve milletimiz için hüsnüâkıbet vermiyeceği Zatiâlilerince de malûm bulunduğundan, esasen Ordu ile hiçbir alâkası olmıyan bu gibi teşkilâtın vesayayi sâibe ile önüne geçilmesini rica ve hükûmetin bu arzusunun mevkıifi'le ~~konmakta~~ konmuş bulunduğuna dair hemen vürudedecek ~~seri~~ cevap ve mütalâanıza intizar eylerim, Efendim.

Cevat

Vesika NO:123

عثمانلی آرکیولوجی میوزیسی

شعبه

نومرو

مستعجل و ذاتیه محصوصه

٢٥/٦/٢٢

اوبه دردی قوماندانلغنه

مذاکرات صلحیه باشلاندیغی و وضعیت عمومیه لهکزده برجریانه آلمغه بونه طوتدیغی شوزمانده ~~[illegible]~~ حرکات، تشکیلات ملیه‌نك دوامی مملکت وسنجق ایچون حسن عاقبت ویرمیه‌جك ذات عالیلرینجه معلوم بولندیغندن اساساً اردوایه بیچ بر علاقه‌سی اولمایان بوتون تشکیلاتك وصایای صابقه‌ایله اوکز کچیلمسی چاره‌سی و حقیقتده بو آرزوسنك موقع فعله قونمسه بولندیغی دائر وروداید جواب وصول نهایتده انفاذ رایلم اقتضیدر

عثمانلی آرکیولوجی میوزیسی

شعبه

نومرو

نمره: مستعجل و ذاتیه محصوصه

٢٥/٦/٢٢

اوبه دردی قوماندانلغنه

مذاکرات صلحیه باشلاندیغی و وضعیت عمومیه لهکزده برجریانه آلمغه بونه طوتدیغی شوزمانده ~~[illegible]~~ حرکات و تشکیلات ملیه‌نك دوامی مملکت وسنجق ایچون حسن عاقبت ویرمیه‌جك ذات عالیلرینجه معلوم بولندیغندن اساساً اردوایه بیچ بر علاقه‌سی اولمایان بوتون تشکیلاتك وصایای صابقه‌ایله اوکز کچیلمسی چاره‌سی و حقیقتده بو آرزوسنك موقع فعله قونمسه بولندیغی دائر وروداید جواب وصول نهایتده انفاذ ایلم اقتضیدر

حرب ناظری

شفاهی تحریراتی

٢٥/٦/٢٢

بالذات جکلمه و حولی نمره‌سی

٢٥/٦/٢٢

124 No. lı vesikanın açıklaması

İtalyanların Antalya'daki kuvvetlerini takviye maksadiyle buraya yeniden kuvvet çıkarmaları üzerine 2 nci Ordu Müfettişi Cemal Paşa tarafından Afyon'da 23 ncü Tümen Kumandanına verilen bir emri göstermektedir. Bu Tümenin 68 nci Alayı bu sıralarda Burdur'daydı.

Vesika No. 124

Afyonkarahisar'da 23 ncü Fırka Kumandanlığına

Şifre

Gayet müstaceldir

18.6.35

Antalya'ya yeniden İtalyan kuvvetleri ihracedilmekte olduğu haber alınmıştır Nekadar kuvvet çıkardıkları ve maksatları anlaşılmadı. Keyfiyeti Burdur'daki Alayınıza yazarak keyfiyet tahakkuk ederse İtalyanların Antalya'daki kuvvetlerini tezyit ve o havalinin işgal-i askerî altına alınması haline karşı ahalinin maksat ve fikrini istimzaç etsin. İcabında Antalya'ya karşı harekette bulunmak üzere Gönüllü ve Millî bir kuvvet gidebilecek midir. Ve ecnebi boyunduruğu altına girmenin herhangi bir milliyet için ve bilhassa İslâmlar için ne derece tehlikeli olduğunu herkese tefhim ederek ve ettirerek vekar ve sükûnet dairesinde hemen mahallinde hazırlık icrası; mitingler ve telgraflarla protestolarda bulunulmasının temini.

Şemsettin **C**

II numaralı şifre yazıldı / 18 minh

Hasan Basri

Vesika NO. I24

[illegible]

[illegible]

غایت مستعجل

20/6/08

[illegible]

125 No. lı vesikanın açıklaması

İtalyanların Isparta istikametinde ileri harekete geçmeleri üzerine Isparta Gönüllü Mücahitleri namına Tahir Paşazade Hâfız İbrahim imzasıyla "İtalyan ileri hareketinin negibi siyasî bir maksat güttüğü hakkında hükûmetten izahat istiyen" telgraf suretinin 2 nci Ordu Müfettişi tarafından Harbiye Nezaretine tel ile sunulduğunu göstermektedir.

Vesika No. 125

I T 25/6

ŞUBE I
3787

Erkânıharbiye
tahrirat
708

R. P.
Ş I K 25-6

Harbiye Nezaretine

Mahreci	Numarası	Kelimesi	Tarih	Adet	311	24 Haziran 335
Konya	1786	100	1/18	168		

Isparta Gönüllü Mücahitlerinden mevrut telgrafname sureti berveçhizîr arzolunmuştur. Mülhakatta dahi İtalyan ileri harekâtının sükûn dairesinde protesto edilmekte olduğu maruzdur. 231

İkinci Ordu Müfettişi
Cemal

SURET

Vazaifi medeniye ve insaniyesini bihakkın müdrik ve aynı zamanda hiçbir milletin hukukuna tecavüz etmiyerek namus ve asayişine malik olan Isparta'mıza doğru İtalyanların muntazam ve seferî bir hareketle ilerlemeleri negibi bir maksad-ı siyasiyeye müstenittir? Hükûmetimizden izahat istiyoruz; Vatanımızın selâmet-i vakar ve itidalimizi muhafaza etmekde ise, kabul ediyoruz; yoksa, zillet ve meskenetle yaşamağa mes'udane şahadeti tercih edeceğiz. Olbapta...

Isparta Gönüllü Mücahitleri namına
Tahir Paşazade
Hâfız İbrahim

VEsika NO. I 25

تلغرافنامه

عمومی	نومرسی	کلمه‌سی	تاریخی							

126 No. lı vesikanın açıklaması

2 nci Ordu Müfettişi Cemal Paşanın İtalyan işgaline ve bu işgalin doğuracağı vahîm neticelerine dair Harbiye Nezaretine verdiği bir raporu göstermektedir.

Vesika No. 126

19/6/35

Şifre

Gayet müstaceldir; dakikai tehir caiz değildir

Harbiye Nezareti Celilesine

1 — 13/6/35 tar~~ihindenberi~~ ihinde bir Ceneral kumandasında iki piyade alayı ve bir batarya toptan ibaret ~~bir~~ İtalyan kuvveti Antalya'ya ihraç olunmuştur. 15/6/35 akşamına kadar iki bin altıyüz nefer, beş seri' cebel topu, altmış cepane ve mühimmat otomobili olmuştur. Evvelce Antalya havalisinde dolaşan İtalyan Cenerali de maiyyetiyle beraber avdet etmiştir. Bunların yakında dahile ilerliyerek ~~Antalya ile Konya arasında~~ Isparta ve Burdur'un işgal olunacağı şayiolduğu gibi mezkûr mahaldeki İngiliz mümessilleri de 13/6/35'de Burdur'dan hareket ve ihtimal Dersaadet'e gitmiş oldukları 68 nci Alay Kumandanlığının 14/15.6.35 tar~~ih ve~~ ihli raporuna nazaran 23 ncü Fırkadan bildirilmiştir.

2 — İtalyanların da mıntakai nüfuzlarına tesahübe başladıkları anlaşılıyor. ~~O taraf halkının ciddî mukavemet göstereceğini zannetmiyorum.~~ İtalyanların hertarafımızı kâfi kuvvetlerle sardıktan sonra Hükûmet-i Mülkiye ve Askeriyemize birgün vaz'ıyed ~~edilerek~~ ederek fi'liyata geçecekleri şüpheden varestedir Efendim. ~~Kuvvetlerinin daha ziyade artmasına meydan verilmemesi hususunda Hükûmetçe teşebbüsatı âcilenin icrası mâruzdur.~~

3 — İkinci Ordu Müfettişliği 19/6/35 tarih ve ( ) numaralıdır.

Şemsettin C

Numara 16 — şifre yazıldı / 19 minh. Hasan Basri

vesika NO. I 26

جمهوریت نظارت جلیله سنه

غایت مستعجل. دفعة تأخیر جائز دکلدر.

٦/١٩/٥١

١ - ١٧/٦/٥١ تاریخ ~~تحت~~ برجنرال قوماندانسده ایکی پیاده اولای و بر بطاریه‌یه عبارت بر ایتالیان قوتی انقره‌یه اخراج اولنمشدر. ١٥/٦/٥١ اقشامنه قدر ایکی یوز قدر سویلی جولطوی آلمشدر. جنازه و مرحومات اوتومبیلی اولمشدر. اولجه انقره حوالیسنده طولاشان ایتالیا جنرالی ده یقینده بزم طوتاغمزدر. بونلرك یقینده دخی ایدیورلر ~~انقره‌یه قدر~~ اسیارك و بورادورك استنطاقلرنده خفی شایع اولدیغی کبی انقره محفلی افکار عمومیه‌سی ده ١٧/٦/٥١ ده بورادن انقره حرکت و اعمال و سیاسته کیرشمه‌لری ٢٨ قومپانیه اختلف ١٤/٦/٥١ تاریخلی راپورینه نظاً کوه‌ماینجه فرق ده بیلدیرلمشدر.

٢ - ایتالیانلرك ده منطقه‌لرینه تقاعد باستعدادلری اولدیغی بیلور. ~~اولجه~~ ~~[illegible]~~ ایتالیانلرك طرف‌لری قوماندانلرك صداقت و تعاونلری طولاییسیله و عسکریمزه برلوه وضع یه ~~[illegible]~~ ایدرك فعلیاتی تخفیف جهتی شهرانه واریسته در. ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~.

٣ - ایکنجی اردو منطقه‌سی ١٧/٦/٥١ تاریخلی ( ) تعلیماتنامه‌سی.

٥١/٦/١٩ ٥٢٥٢

127 No. lı vesikanın açıklaması

2 nci Ordu Müfettişi Cemal Paşanın, İtalyanların Burdur ve Isparta istikametlerindeki ileri harekâtına mâni olmak maksadiyle evvelce vermiş olduğu mukavemet kararını tatbik mevkiine koymak ve mahallî teşkilât vücuda getirmek için Burdur, Isparta, Akşehir ve Afyon halkıyle mahallî hükûmetlerin bu hususdaki fikir ve kanaatlerinin sarahatle bildirilmesi hakkında Afyonda 23 ncü Tümen Kumandanına verdiği şifre emirlerini göstermektedir.

Vesika No. 127

20/6/35

Şifre
Gayet aceledir.

~~Harbiye Nezareti Celilesine~~

Afyonkarahisar'da 23 ncü Fırka Kumandanlığına

Antalya ve havalisi için düşündüğümüz vukubuldu. İtalyanlar kuvvetlerini tezyidettiler ve belki edecekler de. Evvelki kararım veçhile bunların Burdur ve Isparta havalisine ilerlemesine mâni olmak istiyorum. Şimdi siz bana, o taraf halkının eşrafının, köylülerinin ve hükûmeti mahallîyelerin fikrini sarih bir surette yazınız. Ciddî bir mukavemet için milis teşkilâtının hemen yapılmasına lüzum görüyorum. ~~Bu maksatla bir alayla bir bataryanızı ve karargâhınızı Burdur'a nakletmeyi de düşünüyorum.~~ İcabederse Karaman'dan bir alay ve Beyşehiri'nden bir bölük süvari de gönderirim; fakat evvelemirde ve serîan Burdur ve Isparta hattâ Afyonkarahisar ve Akşehir kasaba ve kurasının ve bilhassa Yörüklerin efkâr ve ~~siyasî~~ niyetlerini bildiriniz.

Şemsettin C

19 numaralı şifre yazıldı / 20

Hasan Basri

Vesika NO.127

[illegible]

[illegible] آغوه قره حصار ده [illegible] فروختی [illegible]

[illegible]

[illegible] ۷/۶/۵۱

[illegible] وحوالیسی آیجون دوشونه‌یکز وفوعولری. اینانلر فوندی تزیه
اینه‌بیر وبکه ایی حقده‌ده. اولنلر قرایم وجهه بونلرك بوردور
واسیاطه حوالیسنه ایلیجه منع اولمه‌ایتیورم. شدی‌سه‌بلا
اوطرف حقنده اشراقات، کویلولرنه وحکومته بدلك فنلری
صریح برصورتده یازیکز. حدی برمقاومت آیجون علیه‌ی تشکیل قطعه
حصانه بایلیجه زحمت کوریورم. [illegible]
[illegible] ایجاب
ایدیسه قره‌مانه برالوی وبشقه‌نه برلرك سوای ده کوندریرم
فقط اول اوده وسیلتا بوردور واسیاطه حتی آغوه
قره حصار واقشهر قصبه وقراسنك اعطاء وتسلیمی بیلدیریکز.

[illegible]

[illegible]

128 No. lı vesikanın açıklaması

2 nci Ordu Müfettişi Cemal Paşanın, İtalyan ileri harekâtını durdurmak maksadiyle Isparta, Burdur havalisinde milis teşkilâtı vücuda getirmek için giriştiği teşebbüslerine mahallî hükûmetlerin karşı koyduklarına dair Harbiye Nezaretine gönderdiği bir şifreyi göstermektedir.

Vesika No. 128

20/6/35

Şifre

Zatisamîlerine mahsustur.

24 numaralı şifre yazıldı / 20
Hasan Basri

Harbiye Nezareti Celilesine

~~Isparta ve~~

İtalyan işgalinin yakın zamanda Burdur ve Isparta'ya tevessü' edeceğinin kaviyyen memûl ~~bulmasına~~ bulunmasına nazaran ~~nazaran~~ âmali milliyenin buna razı olmadığını zamanında fi'len ispat etmek üzere ~~gönl~~ Milis Teşkilâtına ve şehirli köylü ahalinin ikazedilmesine ciheti askeriyece ~~de~~ bezli gayret edilmesine rağmen hükûmeti mahallîyeler sanki ecnebiâmalini tervice memur imişler gibi teşebbüsatımızı akîm bırakmakta ve binaenaleyh düşmanların ekmeğine tereyağı sürmektedirler. Burdur Mutasarrıflığının bu cümleden olduğunu arzederim. ~~Bu gibi memurların ahvalini arzeyledim. Hemen tebdillerine ve ne netice hâsıl edecekse delâlet buyur veyahut eğer düşmanın âmaline çalışmak hükûmeti hâzirenin esas maksadı ise, biz de bunu bilerek hattıhareketimizi veyahut tadil edelim. Birimizin yaptığını diğerinin bozması ve şu sırada tahlîsi vatan için canını feda edecaklerin hükûmet mahallîyelerin takibatından endişe etmelerinin ne vahîm neticeler hâsıl edeceği varestei izahtır. Binaenaleyh taşra rüesayi memurînin Hükûmeti Osmaniyenin âmali dairesinde ifayivazife etmeleri esbabının Meclisi Vükelâda bittezekkür intacını ehemmiyetle istirham eylerim.~~

Vesika NO: 128

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

129 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin 128 No. lı vesikayı teşkil eden 2 nci Ordu Müfettişliğinin şifresine verdiği cevabı göstermektedir.

Vesika No. 129

Şube I
3711

21/6/335

MAHSUSTUR

Konya'da İkinci Ordu Müfettişliğine

C 20/6/35 tarih ve numara 24

İtalyan işgaline karşı ademiarzu izharı ve protestolar ve mitingler lâzım ise de Milis teşkilâtı ve fi'len mukavemet ~~suretiyle iş görmek münasip olmıyacaktır~~ gibi mukarreratta son Bergama ve Menemen vukuatının nazarıdikkatte tutularak teenni göstermek münasip olacaktır. Burdur mutasarrıflığı hakkında Dahiliye Nezaretine arzıkeyfiyet olunmuştur, Efendim.

Erkânıharbiyei Umumiye Şube
3711

Basri

Cevat **Kâzım** **Şevket Turgut**

Şifreye tahvil ettim. 21.Haziran.335
Süleyman

Vesika NO. 129

کوندرن :	نجی راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر	۲۷۱۱		
۲۵/۶/۷۱	واصل اولمشدر			

آدرس ..... قومندانلیغه

۲۵/۶/۷۱ تاریخ و نومرو ایله ویرلمش اولان
[illegible] ایتالیانه اشغال قاشو عمل تارزو اظهاری لازم ایسه و
سیمه تشکیلاتی وفعلاً مقاومت [illegible]
[illegible] بورادور موقفوزدن واخیر نفرتنه عهده لیغنه اولنمشدر
قسم . ارمانه جه محمد ۲۷۱۱

130 No. lı vesikanın açıklaması

Diyarıbekir'deki XIII ncü Kolordu Kumandanı tarafından bölgesinin iç durumu hakkında Harbiye Nezaretine verilen bir raporu göstermektedir.

Vesika No. 130

Şube 1 2 K. 14-6 **Doğru! Şevket**

M

2302

B H

15

Diyarıbekir'den Harbiye Nezaretine mevrut şifredir

Mardin livasındaki seyahatinden sonra Dirik'e giden İngiliz Binbaşısı (Major) Nevil oradan Diyarıbekir'e geleceğini söylemişken Viranşehir'e hareket etmiştir. Mumaileyhin refakatinde Kürtçe bilir bir Mülâzim Beşinci Fırkadan terfik edilmiş ve bu Mülâzim, birlikte Viranşehir'e gitmiştir. Terfik edilen Mülâzim, Major Nevil'e karşı Kürtçeden yalnız su ve ekmek gibi pek mahdut şeyler bildiğini göstermesi tembihedilmiştir. Major Nevil'in Viranşehir'e gitmesi Millî rüesasiyle görüşmek içindir; bundan evvel malûm-u samîleri olduğu gibi bir Erkânıharb Yüzbaşısı Haleb'ten gelip Millî reisi Mahmut Beyle Viranşehir'de mülâkat etmişti. Ve bu mülâkattan sonra Mahmut Beyin biraderleri gûya Urbânın tecavüzüne karşı ihaneten silâh toplamak üzere Siverek, Karaçorum ve Karacadağ'a gittikleri ve bunlardan Siverek'e giden İsmail Bey, Siverek eşrafından bir yüzgörmediği; Siverek'te Birinci Alay Kumandanlığından bildirilmişti. Bunun üzerine bunların seyahatlerinde takibetmek istedikleri mekasıd-i hafiyyenin iyice tahkikı Alaya cevaben yazıldığı gibi, Diyarıbekir vilâyetinin nazarıdikkati de celbedildi. Bugünlerde Diyarıbekir'de dahi Kürt Kulübü tarafından Millî reis Mahmut Bey, birçok atlılarla Diyarıbekir'e gelip Kürt Kulübiyle görüşerekceği işaa edilmektedir. Osmaniye'de bulunan Topçu Alayının mesmuatı ise Millî rüesasına Diyarıbekir, Elâziz vilâyetleriyle Urfa livası verildiği ve buralarda Kürdistan istiklâli ilân ve mezkûr mahaller İbrahimpaşa oğulları arasında taksim olunacağı ve bunun için yapılacak teşkilâta bir esas kurmak üzere Millî rüesası Siverek livası dahilinde dolaşıp kendi fikirlerine hâdim ağalar nasp ve her ferdin kendilerine bilâ kaydüşart itaat ve behemehal birer at ve birer silâh tedarik ve kendileri tarafından çağrıldıkları hemen iltihak ve buna muhalefet edenlerin emvali yağma ve kendileri itlâfedileceğive aynı maksat için Millî reisi Mahmut Bey dört yüz atlı ile birlikte Osmaniye ve Karacadağ civarına geldiği ve Diyarıbekir Kürt Kulübü, Hükûmeti kaldırmak istediği beynelahali şayi' olmuştur. Bu işaatta çok mübalâğa vardır; Mahmut Bey de Osmaniye civarına geldiğine de Kolorduca ihtimal verilmemektedir. Major Nevil'in Dirik'ten sonra oraya gitmesi de bu ihtimalâtı teyideder. Mâhaza bu işaata Diyarıbekir Kürt Kulübünün beynel'avam yaptırılan propagandalardan mütevellittir; hattâ geçenlerde Kürt Kulübünün Diyarıbekir'de yaptırdığı bir içtimada hâzır ~~inden~~ bulunanlardan bi-

risi Hıristiyanları kâmilen keselim, başka birisi de; Kolordunun buradan gönderdiği silâhlar nereye gidiyor? Bunlar milletindir, sevkine mâni olalım. Başka birisi de; bu Türklerin içimizde ne işleri var? Gitsinler, demiştir. Bu tefevvühatta bulunanlar için Vilâyete müracaat edildi fakat, Vilâyet bu sözleri hulûsu niyyete makrûn bir surette tevil ve maddî bir cürüm olmayınca; bu Kulüp âzası hakkında birşey yapamıyacağını sarahaten Kolorduya bildirmiştir. Halbuki aynızamanda eshası muzırrenin te'dibi için Dahiliye Nezaretinden Vilâyete emir geliyor; bu emre müsteniden Vilâyet yine birşey yapamıyor. Kürt Kulübünün takibetmek istediği hattıhareket ve siyaset Hükûmetin idare ve siyaseti aleyhine olduğu ve bu Kulüp mensubîninin böyle Ordu ve Hükûmet mensubîni hakkında tefevvühatta bulunması ve avamın efkârını tesmim ve memleket dahilinde heyecanı mucibolacak isaat-ı bedhahanede devametmesi caiz olamıyacağından, mütecasirleri hakkında takibatı kanuniye ifası için Vilâyete evamirilâzime verdirilmesi menut-u re'yi devletleridir. Şimdiye kadar bu havali hakkında arzedilen ahvale ve İngilizlerin Kürt rüesasiyle sıksık yaptıkları mülâkata ve Kürt Kulübünün yaptığı propagandaların tesiratına nazaran; bu mıntakada âni dehnâk..... bir Kürt galeyanı umumîsi karşısında bulunulacağını tahmin ediyorum. Buna karsı müteteraik mahallerde bulunan kıtaatı bellibaşlı mühim merakizde toplanmağı muvafık görüyorum. Bu bapta bir emrüdevletlerî varsa, emir ve iş'ar buyrulması mâruzdur. Berayi malûmat Dokuzuncu Ordu Müfettişliğine de yazılmıştır.

30 Mayıs 35
Vürude 13 Haziran minh

XIII ncü Kolordu Kumandan
Vekili
Cevdet

II nci şube
2614
14 Haziran 1335

Erkânıharbiyei Umumiyeye / 14 minh

Birinci Şube Müdiriyetine:
Birinci şubece takibolunacağı anlaşılmağla takdim
5
15/6/34

İkinci Şube Müdiri namına
Muzaffer

I nci şube
3592

II
6
15-6 35
I T 15/6

Vesika NO.130

دیاربکرده [illegible] چرنفه‌نه مورد دشمنی

ماردین لواسنده‌کی سیاستنده حکمه ویرکه کیده‌ن انکه بکلیاتیسی مجرنوویل اداره‌سی دیاربکره کلدیکنی سویلیه ایکن ویرانه شهره حکمه ایتمشدر. موحال‌ایسه رفا کردیه بیلوب برملازم بشنجی فرقه‌ده رتبه ایدلمه دیو ملازم برکلده ویرانه شهره گتمشدر. رتبه ایدیلان ملازم مجرنوویل فاشی کردیه‌دن یاکلز صو و آکلمک کبی یلن محدود شیلر بیلدیکنی کوسترمی نیه ایدلمشدر. مجرنوویلک ویرانه شهره گتمسی ملی رؤسا سید کوشرک ایچون. بونده اول معلوم ساحیلری اولدیغی کبی براقاره چیه یوزباشی علیده کلوب ملی رئیس محمود یکه ویرانه شهره ملاقات ایتمشدی ویو ملاقاتده حکمه محمود یکک برادرلری کویا عربانک نجادینه فاتیحانه سلام طویلامه‌اونده سویلک قره‌جه‌ورده وفره‌جه طاغ کیتدکلری ویاردمه سویلدکرده استعدادیک سیرلک اشرافنده بریوز کوریدکی سویلده برنجه الاری قوماندانلغه بیلدیرلمشدر. بونه‌اوزرینه بونلرک سیاحتلرنه تعقیب ایتمه ایستدکلری مقامه خفیه ایچه تحقیق‌الاری چوانا یاسلیغی دیاربکر ولایتنک نظر دقتنه جلب ایدلدی بوکونلرده دیاربکرده دخی کرد قالوبی طرفنده ملی رئیس محمودیک برچوق آتلولری دیاربکره کلدیکی کرد قالوبیله کوردستانک اشاعه ایدلکده‌در. عثمانیه‌ده بولنان طیخ‌الاینه مسعودعلی

ایسه ملی مؤسسات دیاریکر انقره ولایتلرینه اورفه لواسی ویرکیمی و بوراده
کردستانه استقلالی اعلانه وظیفه‌دار محلات ابراهیم پاشا اوغلاری اره‌سنی تقسیم
اولنمیه‌جق دیو بیلکوه بایله‌جه تشکیلاته بر اساس تورمه‌ادنره ملی مؤسساتی
میدانه لواسی داخلنده دولاشوب گزدی قارارینه خادم اغالر نصب وظیفه‌دار
گندیلرینه بلا قید و شرط اطاعت و بیه‌حال برآت ویره سلاح تداریک و گندیلری
طرفنه چاغرلدقلری زمانه لهجه اتحاده دیوکا مخالفت ایدنلرک اموالی یغما و گندیلری
اتلاف ایدیلمکجی و عیه مقصد ایچون ملی رئیس محمود بک درینونه آقالو ایله برگلده
عثمانیه وفره‌جه طاغ جوانه کلدیکی و دیاریکر کرد قاوغی حکومتی قالدیرمه ایستدیکی
بیه‌الاهالی شایع اولمشدر. بو اشاعاتده جوهر مبالغه واردر. محمود بک ده عثمانیه
جوانه کلدیکنده قول اردوجه اهمال ویرلمکده‌در. محمود بک دیرلدهاوه‌ایه کیتسه‌ده
بو اهمالاتی تأیید ایدر. مع‌هذا بو اشاعاتی دیاریکر کرد قاوغی بیه‌العموم یاپدیریلاره
رد و یاغما ارده قوله‌در. حتی کچنلرده کرد قاوغی دیاریکرده یاپدیردیغی بر اجتماع
حاضرینده بولنانلردن بریسی خرستیانلرده قاملز کسلمیشدر بریسی ده قول اردوسنک
بوراده کونده دیکلی سلاحلرنی چیقیوب بونلر ملتک‌در. سوقه مانع اولمیشدر
بریسی ده بو ترکلرک ایچرده زیاده‌سی دائره کیتسونلر دیمشدر. بو تعرضاتی بولنانلر ایچون
ولایته مراجعت ایدلدی. فقط ولایت بو سوزلری غلوص نیته مقرون بر صورتده تأویل

وماری برجرم اولمیجه بو قانون اعضاسی حقنده برشی یاپه‌یه‌جغی حرکت قوله‌ا‌ردوب
بیلدیرمشدر. حالبوکه یقین زمانده اشخاص مضره‌نک تأدیبی ایچون داخلی نظارت
ولایت امرکلوب بو امره مستقلاً ولایت‌نه برشی یاپه‌میوب کرک قانونلک تعقیب ایچون
ایسه‌یکی حقلر حکومت وسیاست حکومتلک اداره وسیاستی علیهنه اولدیغی وبو قانون نفسیلک
بویله اردو وحکومت نفسیلنی حقنده تعرضاتده بولنمسی وعموماً افکار نسیجم ومملکت
داخلنده هیجانی موجب اولجغه اساعات بدخواهانه‌نک دوام ایتمسی حائز اولدیغی حقنده
نیجه سرلری حقنده تنبیهات قانونیه ایفاسی ایچون ولایت اداره‌لرنه دیرلرسه مخابره‌لری
دولنمایدر. شوریه قدر بو حوالی حقنده وجه ایدیلان احوال وانفعالات کرک
رؤسا سیاسیه صیغه‌سیله یاپدقلری ملاحظات وکرک قانونلک یاپدیغی بر دیاغه‌ال تأدیبه
نظراً بو حقنده‌کی آنی دهشتلر ... بر کرک غلیان عمومیسی فاتیسنی تولید حقنده تخمین
ایدیورم بو کافاتی نظرنه محاطره‌ده بولنان قطعات ملیه یاسلی مراکزده طوپلامق
موافق کوریورم بو بابده برامر دولنماری دارسه اوراده اتخاذ یولنی مدرکدر. برده معلومات
لطفیه‌نک اردو مفتشلغنه‌ده یاپلمشدر. ٢٠ ماستاه ٢٠ قدر ١٢ قدر دلیلی
وردی ١٢ ورادکه میوده

١٤ عزیزان ١٣٣٥

يرجى شحن مدرسي

يرجى شحن نصف الكمية حتى أكمل شغل العدد

شحن مدرسي تمام

٢٤/٦/١٥

مكتبة

١ جنيه

٢٥٩٤

II

٢٥ - ٦ - ١٥

٦/١٥

131 No. lı vesikanın açıklaması

XIII ncü Kolordu Kumandanının, gerek 100 No. lı ve gerekse 130 No. lı vesikalarda yazılı iki raporu üzerine Erkânıharbiyei Umumiyenin Sadaret makamına yaptığı teklifi göstermektedir.

Vesika No. 131

B H
15

Tebyiz edilmiştir
15.Haziran.335 **14/6/35**

Mehmet İzzet

Şube I
3591

Makamı Sadaretiuzmaya

Elkap

11/6/35 tarih ve şube I 3445 numaralı arîzai âciziye zeyldir:

Onüçüncü Kolordu Kumandanlığından mevrut ve münderecatı pek mühim olan iki kıt'a telgrafname suretleri leffen huzur-u fahîmanelerine takdim kılındı. tihbarat ~~ve malûmatı vakıa~~ ve istidlâlât-ı vakıa nekadar mübalâğalı ~~addedilse bile~~ olsa, yine Onüçüncü Kolordu mıntakasında Kürtlük propagandasının pek kuvvetli olduğu anlaşılıyor. Evvelce de arzettiğim gibi Kolordunun lağvı halinde propaganda ile hazırlanmış fikirlerin alenî bir surette ilân ve tatbikı için hiçbir mâni kalmıyacağı cihetle Kürdistan istiklâlinin ilânı muhakkak ~~görülmekte~~ ve hattâ Kolordu lağvedilmeden bile bu ilânın vukuuna ~~imkân~~ ihtimal vermek faydalı bir ihtiyatkârlık addolunur. Kolordunun mevcudü ve mevcudiyeti, mıntakada umumî ve müsellâh bir kıyamı bastırmağa yalnız başına kifayet edemiyeceğinden, ~~hükûmetimizin siyasetine de~~ Vilâyat-ı sitte hakkında Hükûmetimizin siyaset ve menafiine muhalif olan Kürtlük propagandalarının revaçsız ve tesirsiz bırakılması tedabirinin de temin buyrulması mâruzdur. Olbapta.

Bürhanettin **Basri** **Kâzım** **Cevat**

Vesika NO. 131

کوندرن :	نجیب راپور	محل :	تاریخ	دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر			
	واصل اولمشدر			

آدرس ..... مقام صدارت عظمی

۲۵/۶/۱۴

القاب

۱۱/۶/(۲۵) تاریخ و ۲۲۴۵ نومرولو تلغراف جنابلری ذیلده :

اوله‌اوجنی قول اردو قوماندانلغنه مورود وعده‌جاتی پاشا حضرتلری اولوب ایکی قطعه تلغرافنامه حرب‌کاری لفاً حضور فخیمانه‌لرینه تقدیم قیلندی. استخبارات واستدلالات واقعه نه قدر مبالغه‌لی اولسه‌لر اوله‌اوجنی قول اردو منطقه‌سنده کرولک بروپاغاندا سنک بیک قوتلی اولدیغی اکلاشیلیور. اولجه‌ده وعده ایتدیکم‌کبی قول اردونک لغوی حالنده بروپاغاندا ایله حاضرلنمه‌سی کمال علی برصورتده اعلان وتطبیق ایچون بیجه بیانم قالمیوب جبن جرئتله بروستاه استعمالنه اعلانی محقق کتمکه وحتی قول اردو لغوایله‌دونه بیله بو اعلانک وقوعنه اعتماد ویرمک فائده‌لی بر احتیاط اولور. قول اردونک موجودی ومجهوزی، منطقه‌ده عمومی وسلح

کوندرن :	نحو راپور	محل :	تاریخ دقیقه : ساعت
	کوندرلمشدر		
	واصل اولمشدر		

آدرس یالنز بنه

بر قیامی باصدرمق لغاتیه ایده میه جکندن ، ~~حکومتنی یاشندیره~~ ولایاتی بسته حقنده حکومتزی سایه و منافعه مخالف اوله‌رق کوردکی پروپاغاندالری واجبز و تأثیرسز براقمق تدابیرنی ده تأمیه بورلمی معروضدر جهاب

~~جهاب الد~~

نظاهر

132 No. lı vesikanın açıklaması

Mısır Kuvvei Seferiyesi Kumandanı General Allenby tarafından XIII ncü Kolordunun lağvında ısrar etmesi üzerine 3 ncü Ordu Kıtaatı Müfettişi Mustafa Kemal Paşa tarafından bu Kolordu lağvedildiği takdirde erlerinin bir kısmının jandarma ve diğer kısmının da Erzurum XV nci Kolordu birliklerini takviye (97 No. lı vesika) ve XIII ncü Kolordu Kumandanının da Kolordunun lağvı halinde mıntakasında bir ayaklanmanın muhakkak olacağı ve mütareke şartlarına uyularak bu havalinin İngilizler tarafından işgal edileceğine dair yapılan teklifler üzerine Harbiye Nezaretinin ilkin Kolordunun lağvı halinde erlerinin jandarmaya verilmesi ve bir müddet sonra da bu Kolordunun katiyyen lağvedilmemesi hakkında Sadarete ve Hariciye Nezaretine yaptığı müracaatlar üzerine Hariciye Nezaretinin Harbiye Nezaretine verdiği cevabı göstermektedir.

Vesika No. 132

Babıâli
Hariciye Nezareti
Mühimme Kalemi
16580/523

T H 14

I nci Şube K. 28 - 6

Harbiye Nezareti Celilesine

Devletlû Efendim Hazretleri

15 Haziran 335 tarihli ve 3591 numaralı Tezkirei Aliyyei Nezaretpenahîleri cevabıdır

General Allenby tarafından mükerreren vukubulan ısrar ve talep üzerine Onüçüncü Kolordunun lağviyle efradının jandarmada istihdamı Meclisi Vükelâca takarrür ettiği 29 Mayıs 335 tarihli tezkirei sâmiyede emir-ü iş'ar buyrulmasiyle kararı mezkûr vechile İngiltere Fevkalâde Komiserliğine 14 Haziran 1919 tarihli nota ile tebligatı lâzime icra edilmişti; teşebbüsü vakıa henüz cevap verilmemiş olduğu halde, mezkûr Kolordunun ipkası hakkında Komiserliğe yeniden müracaat edilmesinden bir neticei müsmire istihsâli muhtemel görülmediği gibi aynı mesele hakkında yekdiğerini nâkız teşebbüsat icrasının hüsnütelâkki edilmediği istismâm edilmekte olmasına binaen bu bapta tekrar teşebbüs ifası muvafıkı mütalâa kılınmamakta ise de olbapta emirü ferman Hazret-i men lehül'emrindir.

28 Haziran 337 ve / 28 Haziran 335
Hariciye Nazırı Vekili
Sefa

Esat Cemal — **1 nci şube** — **Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine**
3865 — **28/6/35**

ŞEVKET

Erkânıharbiye — **513**
2354

(S) II — **6/29 I T**

Vesika NO: 132

باب عالی
خارجیه نظارتی

جمعیت نفوس جلیله سنه

١٦٥٨٠
٥٢٤

دوسیه اقم حضرتلری

٦-٢٨

٢٥

٢ حزیران ٣٢٥ تاریخلی و ٢٥٨١ نومرولو تذکره عالی نفوس تنسیبی جوابیدر.
جزاك الله طرفدن مکرراً وقوع بولان اصرار وطلبلر وزننه اون اوچنجی قول ارونلك لغویله افرادینك ترانسفرلرینك استحصالی مجلس وکالتجه تقرر ایتدیکی ٢٩ مایس ٣٢٥ تاریخلی تذکره سامیه امر واشعاریه طبقه قرار مذکور وجهله انعقاده قوه لازمه قویه سرلکنه ١٤ حزیران ٩١٨ تاریخلی نوطه ایله تبلیغات لازمه اجرا ایدلمشدی تشبث واقعه نفوذ جوابیه ویرلمامسه مع حال مذکور قول ارونلك ایضاح عقده قویه سرلکه یکیدن مراجعت ایدلمسنده نتیجه متمره استحصالی محتمل کورملدیکی غیر مسئله عقده یکدیکرینی ناقص تشبثات اجرایه سنك حسن تلقی ایدلمدیکی استشمام ایدلمکله اوطه بناءً بویایده تکرار تشبث ایضاح موافق لغه قلنمقلری ایچون اوطه بده امر وفرمان حضرت ولی الامرکدر.

٢٨ رمضان ٣٢٧ و ٢٨ حزیران ٣٢٥

خارجیه نظارتی وکیلی
صفا

خارجیه نظارتی جمعیت داره سنه
٢٥/٦/٢٨

٢٨٢٥

٢٤٥٤

٥١٢

٦/٢٩

(ی)

133 No. lı vesikanın açıklaması

İngilizlerin Samsun'a yeniden kuvvet çıkarmak ve bir kısmını da memleket dahiline sokmak istemeleri üzerine III ncü Kolordu Kumandanı Albay Refet Bey tarafından bu durum karşısında alınan kararın - Kolordu Kurmaybaşkanı tarafından Harbiye Nezaretine şifre ile arzedildiğine dairdir.

Vesika No. 133

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi

Şevket

Sıvastan
Harbiye Nezaretine mevrut şifredir

Samsun'a gelen bir İngiliz vapurunun birçok hayvan ve eşya ile g o r o a t s a y h olunan şapkalı Hindlilerden yüzelli dört asker eşyalariyle birlikte Samsun'a çıkarılmıştır. Samsun'daki Mümessili Askerî Yüzbaşı Külter'e sebep soruldukta; Batum'un kısmen tahliye edilmesinden ileri geldiği, cevaben bildirilmiş ve I l a v t a n (ilâveten) ş m dilk (şimdilik) Samsun'a bin kadar askerin çıkarılacağı ve askerin pavyonlar civarında çadırlara ve bir kısım eşyanın bu pavyonlara yerleştirileceği ve yalnız Merzifon'daki askeri tebdil için yüzelli kadarının dahile sevkedileceği bildirilmiştir.

2 — Hükûmeti merkeziyenin malûmat ve muvafakatine ıktiran etmedikçe asker ihracına devam ettikleri halde Samsun'un asayişinden Kolorduca mesuliyet kabul eylemiyeceği ve asayiş vaz'iyeti r b z v l f (sebebiyle) dahile asker sevketmelerine de kat'iyyen muvafakat edilemiyeceği Onbeşinci Fırka Kumandanı vasıtasiyle Samsun'daki Mümessil Külter'e tebliğ edilmiştir. Canik muıasarrıflığına dahi bu bapta talimat verilmiştir. Hükûmeti merkeziyenin muvafakati olmaksızın dahile asker sevketmek istedikleri halde mukavemet edilmesi ve bu halde Samsun'u hükûmeti mülkiyeye terkederek hükûmeti askeriyece tahliye ve cepanenin dahile nakli Onbeşinci Fırkaya emredildi.

3 — 6/7/35 sabahı otomobil ile Samsun'dan hareket eden Kolordu Kumandanı Refet Bey Tokat'da A. .L H (ala) bildiği ihraçtafsilâtı üzerine mezkûr evamiri bizzat ita ederek öğleden sonra dörtte Tokat'dan Amasya'ya hareket eylemişlerdir. Evvelemirde Merzifon g h Samsun'dan gelen İngiliz Kaymakamiyle görüşmeğe çalışacaktır. Harekât 572 / 6 minh

7.Temmuz.35

III ncü Kolordu K. namına
Erkânıharb'ye Reisi
Ahmet Zeki

7/7/35 I T
(S) I

Müdiriyet cevap versin
7/7/35

Vesika NO. 133

نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

سواسرین
وزیفه‌سنه مورد وثیقه‌در.

صاسونلر کلمه‌سی انگلیز و یونان جیوه‌جیوانه و اسپانیه‌یه قوه‌دانه‌سی اولمه‌سی
سابقدا تصفیه‌سنه دیه‌یوز الا دیه‌رک اسپانیه‌یه رلکده صاسونلر چیقارلمشدر.
صاسونده‌کی تماعسکری یونانی کولته‌ره‌سی مورد لرقده یاطوما خطا تخذ ایلمشدر
ایدی کوبک جوابا بلدیرلمشدر و علاوه‌تن تمیلات ۴ دقه‌ا سهم دولت صاسونه‌ها قدر عسکرلر
چیقاریلدیغی و عسکرلر یاویوزلر جوارنه جادرلره و قرم اسپانیالو یاویوزلره ریزه‌لنمشدی
و بالکز ریزونه‌کی عسکری تدلی ایچون یوز الا قدرنه‌ها اخذ سوحه ایدیلمکی بلدیرلمشدر.
- حکومت مرکزیه‌نک مالیات و موافقه اقتداسنه‌کی عسکر و اجه دن اینکار جاهده
صاسونها ایشلنمه‌قه‌ارده مسئولیت قبول ایدیه‌جکی و سیاسه وضعیتی بو نقطه‌
اخذ عسکر سوحه ایتمه‌زده قطعیا موافقت ایدیلمه‌جکی ایچون ایشلنمه‌ز فرقه قوماندانی
واسطه‌سیله صاسونه‌کی محلی کولته‌ره تبلیغ ایدلمشدر. جانلر متوقفه‌دن بورنده
تعلیمات ورلمشدر. حکومت مرکزیه‌نک موافقتی ایلقزنه اخذ عسکر سوحه ایتمه‌
ایستکلری جاهده مقاومت ایدلمسی و بو جاهده صاسونه حکومت مرکزیه‌سی ایدیلمه‌
حکومت عسکری تخذ و جبخانه‌لر اخذ ایتمه‌ایچون فرقه‌یه اوامر ورلدی

134 No. lı vesikanın açıklaması

Harbiye Nezaretinin 133 sayılı vesikaya verdiği cevabı göstermektedir.

Vesika No. 134

Gayet müstaceldir
I nci Şube
3981

Samsun'a
Sıvas'a
Amasya'ya
III ncü Kolordu Kumandanlığına

C 6/7/35 tarih ve 572 numaralı şifreye

Hükûmeti mülkiyenin ve askerin Samsun'u terketmemesi ve kat'iyyen müsademeye mahal ve meydan verilmemesi mercudur.

7/7/35

Harbiye Nazırı
Ferid

Şifreye tahvil ettim 7.Temmuz.335
Süleyman

Vesika No. I34

صورت
مولا
اما سی
اوچنجی قطار دو قطار نلغه

غایت سنجه
ا
ص
۲۹۸۱

2. ۲۵/۷/۶ تاریخ و ۵۷۷ نمره لی سنجه ده

کلمه تعدیل و عسکرلک صاحبی زك اجنبی و قطعیاً مصادره محو و میانه ویلمس موجود

۲۵/۷/۷

جبه ناظری
فرید

۲۲۵
شیخ زاده خلیل ابراهیم

135 No. lı vesikanın açıklaması

III ncü Kolordu Kumandanının Harbiye Nezaretinin 7.7.35 (1919) gün ve 1 nci şube 3981 sayılı şifresine - 134 No. lı vesikaya - verdiği cevabı göstermektedir.

Vesika No. 135

Harbiye Nezareti
Nezaret Şubesi
Şifre Kalemi
T I 7/8

M
2554
yazdım

I nci şube
3981

TEHİRİ GAYRİCAİZDİR

Amasya'dan

Harbiye Nezareti Celilesine mevrud şifredir

I nci Şube K 6 - 8
ŞEVKET

Erkânıharbiyei Umumiye Birinci Şubenin 3981 numara ve 7.Temmuz.35 tarihli emrine bugünkü tarihli şifre ile arzeylediğim veçhile yaptığım protesto asayiş vaziyetine istinadettiği için İngilizler üzerine te'sirilâzımî yaptığı; hiçbir hâdiseye meydan vermeksizin meseleyi Hükûmeti Seniyyenin menfaati dahilinde halledeceğim. Hükûmeti merkeziyenin kat'iyyen telâş etmemesini ve yalnız buranın asayişinden mes'ul bir kumandan olmak sıfatiyle sözlerimin nazarıdikkate alınması icabedeceği tarzında beyanatta bulunmasını ve onagöre davranmasını istirham ederim. İngilizlerin bana itimatları ve sözlerimin sıhhatine kanaatleri vardır; binaenaleyh harekât ve maruzatımın tamamen ve asayiş vaziy'yeti icabatına tevafuk ettiğini ve hiçbir zaman ihlâl etmiyeceğime itimat buyrulmasını istirham ederim.

7.Temmuz.35

III ncü Kolordu K. Miralay
Refet

I
8-7-35

asayişsizlik tevlidetmeksizin
anlaşmak ve emniyet getirmek şüphesiz mucibi
teşekkürdür. Böyle cevap

Erkânıharbiyei Umumiye Dairesine

8/7/35

Vesika No. 135

نظارت شعبه‌سی
شفره قلمی

٨١٠

٥٠

تأخیری غیر جائز در

اساسیه دن

٢٥٥٤

حربیه نظارت جلیله‌سی مورود شیفره‌سی

اداره حربیه عمومیه برنجی شعبه‌سنك ٢٩٨١ نومرو‌لی ٧ کانون اول ٢٥ تاریخلی امریه بورنکی تاریخلی شیفره ایله عرضه ایلدیکم وجهله یابدیغم پروتستو اساسیه وضعیتنه استناد ایتدیکی ایچون انکلترا اورزینه تأثیر لازمی یاپدی. هیچ بر حادثه‌یه میدانه دیرمکسزین مستدیر حکومت سنینك منفعتی داخلنده حل ایده‌جکم حکومت مرکزیه‌نك قطعیاً تلاسه ایتمامی و بالکز بو رأینك اسایشنده مسئول بولونماندن اولمق حقیله سوزلریمك نظر دقته النمسایه ایده‌جکی طرزنده بیانانده بولنمق و حاکمیت طاردانمق استرحام ایدرم. انکلترانك بکا اعتمادلری و سوزلریمك صحتنه قناعتلری واردر. بناءً علیه حرکات و مقصودخاتمده تماماً و اساسیه وضعیتی ایجابنه توافق ایتدیکی هیچ بر زمان اخلال ایتمیه‌جکه اعتماد بیورلمسنی استرحام ایدرم

٢٥ کانون اول

٥٢٥٢ میلادی

رأفت

٢٥/٧/٨

٨ - ٧ - ٢٥